

VÉDELEM

Tudomány

A KATASZTRÓFAVÉDELEM ONLINE SZAKMAI, TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA

11. ÉVFOLYAM 1. SZÁM (2026)

Szerkesztőbizottság:

Dr. Berki Imre

Katasztrófavédelem Központi Múzeum
igazgató

Dr. Bognár Balázs t. dandártábornok

Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács
elnök

Dr. Hábermayer Tamás t. ezredes

Katasztrófavédelmi Tudományos Tanács
alelnök

Dr. Jackovics Péter t. ezredes

Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
Veszélyhelyzet-kezelési Főosztály főosztályvezető

Dr. Kanyó Ferenc t. ezredes

Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság
tűzoltósági főfelügyelő

Dr. Mógor Judit t. vezérőrnagy

Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság
hatósági főigazgató-helyettes

Prof. Dr. Pátzay György

Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Katasztrófavédelmi Intézet Iparbiztonsági Tanszék
professor emeritus

Dr. Tóth András t. alezredes

Zala Vármegyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
polgári védelmi főfelügyelő

Szerkesztőség:

Főszerkesztő:

Olvasószerkesztő:

Dr. Hábermayer Tamás t. ezredes

Dr. Ackermann Zsuzsanna t. alezredes

Takács Gergely t. főhadnagy

Technikai szerkesztő:

Dr. Tóth András t. alezredes

Dr. Győző-Molnár Árpád t. alezredes

ISSN:

Felelős kiadó:

ISSN 2498-6194 (Online) 11. évfolyam

Dr. Góra Zoltán t. altábornagy főigazgató

Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi

Főigazgatóság, 1043 Budapest, Mogyoródi u. 43.

Tartalomjegyzék

Scholtz Emánuel István, prof. emeritus Dr. Bleszity János, Dr. Berki Imre, prof. Dr. Restás Ágoston	1-14
A Szatmárnémeti tűzoltóság története az Osztrák-Magyar Monarchia és Románia tűzoltóságának fejlődéstörténetébe ágyazva	
Dr. Jackovics Péter	15-29
A HUNOR Mentőszervezet legfontosabb eredményeinek áttekintése	
Dr. Kempelen Domokos	30-37
A nemzetközi koordináció hálózatelemzése a HUNOR Mentőszervezet 2026. évi dániai gyakorlata során	
Varró Tekla	38-48
A katasztrófavédelmi lakossági riasztás és tájékoztatás fejlesztési lehetőségei az NL-Alert rendszer alapján	
Takács Gergely	49-55
Strategic orientations of a reformed UCPM	
Egy megújuló UCPM stratégiai irányvonalai	

A Szatmárnémeti tűzoltóság története az Osztrák–Magyar Monarchia és Románia tűzoltóságának fejlődéstörténetébe ágyazva

The history of the Satu Mare Fire Department is embedded in the development history of the fire services of Austria-Hungary and Romania

Scholtz Emánuel István

NKE Rendészettudományi Doktori Iskola, doktorandusz

Email: scholtz.emanuel99@gmail.com

ORCID: 0009-0000-9320-3437

Dr. Bleszity János ny. t.ü.
altábornagy, professor emeritus
NKE Rendészettudományi
Doktori Iskola

Email: bleszity.janos@uni-nke.hu

ORCID: 0000-0002-6803-3154

Dr. Berki Imre
Katasztrófavédelem Központi
Múzeuma,
igazgató

Email: imre.berki@katved.gov.hu

ORCID: 0000-0001-8144-4751

Prof. Dr. Restás Ágoston t.ü.
alezredes, PhD,
NKE Rendészettudományi Doktori
Iskola, egyetemi tanár, tanszékvezető

Email: restas.agoston@uni-nke.hu

ORCID: 0000-0003-4886-0117

Absztrakt:

A cikk röviden áttekinti a szervezett tűzoltás kialakulását, intézményi és jogi kereteit Magyarországon és Romániában, illetve részletesebben kitér Szatmárnémetire, bemutatva egy elfeledett történetet is. A tanulmány hazai és nemzetközi szakirodalom szisztematikus feldolgozásán alapult, ezt kiegészítve szakemberekkel történő egyeztetések során szerzett információkkal. Megállapítható, hogy mind Magyarországon, mind Romániában a tűzvédelmet az ismétlődő vészhelyzetek hívták életre, melyek közösségi összefogást igényeltek. A középkori és újkori önkéntes kezdeményezések idővel professzionális, államilag irányított rendszerré alakultak, eltérő utakon haladva. Szatmárnémetiben a tűzoltóság a 19. században önkéntes egyetként indult, majd részben hivatásossá vált, az 1918 utáni román közigazgatásban pedig katonai jellegű, központosított szervezatként működött tovább. Napjainkra a magyar és román modellek részben közeledtek egymáshoz, de a szervezeti felépítésben most is vannak eltérések, például a rohammentő integrálása a romániai intézménybe. Azonos viszont a tűzoltói hivatás kiemelkedő társadalmi értéke, a magas személyes kockázatvállalás, a folyamatos készenlét és a jelentős fizikai és lelki teherviselés az állomány részéről.

Kulcsszavak: Tűzvédelem fejlődéstörténete, Osztrák–Magyar Monarchia tűzvédeleme, Stift-laktanya tűz, Román katonai tűzoltóság (IGSU/ISU), Szatmárnémeti tűzoltótorny

Abstract:

The article provides a brief overview of the development of organised firefighting and examines its institutional and legal frameworks in Hungary and Romania, with a more detailed focus on Satu Mare, also highlighting a forgotten event. The research is based on a systematic review of domestic and international literature and is supplemented by information obtained through consultations with professionals. It can be established that in both Hungary and Romania, fire protection developed in response to recurring emergencies requiring collective community action. Medieval and early modern volunteer initiatives gradually evolved into professional, state-directed systems, following different paths of development. In Satu Mare, firefighting began in the nineteenth century as a volunteer association and later became partially professionalised; after 1918, under Romanian administration, it operated as a centralised organisation with a military character. In recent times, the Hungarian and Romanian models have partially converged, although differences remain, such as the integration of emergency medical services into the Romanian system. Both systems share the high social value of the firefighting profession, the constant readiness required, and the significant physical and psychological burden borne by personnel.

Keywords: History of fire protection development, Fire protection in the Austro-Hungarian Monarchy, Stift Barracks fire, Romanian military fire service (IGSU/ISU), Satu Mare Fire Tower

1. BEVEZETÉS

A tűz megszelídítése az emberiség egyik legmeghatározóbb vívmánya volt, viszont milyen fontos szerepet játszott a civilizáció fejlődésében a tűz, olyan rettenetes pusztítást is végzett sokszor a felügyelet alól elszabadulva, szörnyű tragédiákat okozva. A tartós fenyegetettség szükségszerűen hívta életre a közösségi felelősségvállalásra épülő megelőzést és beavatkozást, amelyek idővel szervezeti formát, normatív kereteket és szakmai eljárásokat is nyertek. A történelem ismerete mindenki számára elengedhetetlen, mivel a múlt tapasztalatainak feldolgozása segíti a jelen folyamatainak megértését, és hozzájárul ahhoz, hogy a korábban eredménytelen megoldások helyett hatékonyabbakat keressünk. Azok számára, akik a katasztrófavédelem területén kívánnak elhelyezkedni, illetve már ezen a pályán dolgoznak, kiemelt jelentőséggel bír a tűzvédelem alakulásának áttekintése, amely nem korlátozódhat kizárólag a mai Magyarország földrajzi kereteire, hanem a Trianon előtti történelmi térségre is ki kell terjednie. Szatmárnémeti tűzvédelemi történetének vizsgálati indokoltsága abban rejlik, hogy a város hosszú történelmi múltja tekint vissza a középkortól napjainkig. Központjában jelentős építészeti és kulturális emlékekkel rendelkezik, mint például a tűzoltótorony, a katolikus és görögkatolikus székesegyházak, a régi városháza, továbbá a láncos református templom és más műemlékek, amelyek az eltérő korok és közösségi rétegek építészeti hagyományait tükrözik, és ezáltal reprezentatív terepet biztosítanak a tűzvédelem fejlődésének helyi feltárásához a Monarchia kori rendezéstől a 20. századi modernizációig. E célból íródott a jelen cikk, amely a magyarországi intézményesülés történelmi folyamatainak bemutatását követően a tűzoltóság fejlődését vizsgálja Szatmárnémetiben, különös figyelmet fordítva egy sikeres, régi tűzoltásra, majd a romániai tűzvédelem szervezeti és jogi átalakulását elemzi, összekapcsolva a regionális sajátosságokat a szélesebb államszervezeti és szakmai modernizáció tendenciáival.

2. MÓDSZEREK

A kutatás módszertani keretét kvalitatív történelmi dokumentumelemzés és szisztematikus irodalomfeltárás alkotta, amelyet célzott szakértői egyeztetésekkel egészítettünk ki. A keresés kiterjedt többek között a Magyar Tudományos Művek Tárára (MTMT), a Google Scholar felületére, valamint multidiszciplináris és szabad hozzáférésű gyűjtőoldalakra (pl. Scilit, ScienceDirect, JURN, OpenAlex, BASE). Emellett a szerzők felhasználták a nagy nemzetközi tudományos adatbázisokat is, úgymint a Scopus, a Web of Science, továbbá a regionális forrásokat (pl. Matarka magyar folyóirat-index, valamint Romániában ERRIS és Brain Map). A keresés és forrásgyűjtés során külön hangsúlyt kapott, hogy minél frissebb és relevánsabb tanulmányokat lehessen találni a tűzoltóság történetéről. A kutatás során nagy hangsúlyt kapott elfeledett tűzoltótörténetek megtalálása, ennek érdekében a feltárás „hólabda” jellegű volt, kiemelt szerepet kapott a releváns munkák irodalomjegyzékeinek, hivatkozáslistáinak és idézettségi hálóinak követése, továbbá a fontosabb szerzői életművek áttekintése. A keresés több nyelven történt. Magyarul a következő kereső kifejezések lettek használva: „tűzvédelem története”, „tűzoltóság története”, „önkéntes tűzoltóegylet”, „hivatásos tűzoltóság”, „városi tűzrend”, „tűzrendészeti szabályrendelet”, „tűzőrség”, „tűzoltótorony”, „Szatmárnémeti tűzoltóság”, „elfeledett tűzoltó történet”, „elfeledett történet Szatmárnémetiből”, „Szatmárnémeti elfeledett tűzoltó történet”, „elfeledett tűzoltó hőstett”, „Szatmárnémeti tűzoltótorony”, „Stift-laktanya tűz”, „Monarchia tűzvédelem”, „tűzoltó felszerelés 19. század”, „tűzoltók által végzett árvízi mentés”. Angol nyelven, a nemzetközi kontextus feltárása érdekében, az alábbi kulcsszavak kerültek használatra: “history of fire protection”, “history of firefighting”, “history of fire brigades”, “development of fire brigades”, “volunteer fire brigade”, “professional fire service”, “municipal fire regulations”, “fire safety legislation history”, “history of fire codes”, “urban conflagrations”, “fire tower”, “fire watch tower”, “fire station history”, “steam fire engine”, “hand pump fire engine”, “19th century firefighting equipment”, “fire insurance history”, “Austro-Hungarian Monarchy fire service”, “Central European urban safety”, “firefighters flood rescue”, “fire brigade flood response”.

Román nyelven, a fogalmi és intézményi megfeleltetéshez, továbbá a modern szervezeti háttér vizsgálatához, az alábbi kifejezések kerültek alkalmazásra: „istoria pompierilor”, „istoria serviciului de pompieri”, „pompieri militari”, „pompieri voluntari”, „apărarea împotriva incendiilor”, „prevenirea incendiilor”, „regulament de prevenire a incendiilor”, „legislația privind incendiile”, „istoricul legislației PSI”, „turn de foc”, „turn de observație incendii”, „stație de pompieri”, „echipament de pompieri secolul XIX”, „autospeciale pompieri secolul XIX”, „Inspectoratul pentru Situații de Urgență”, „IGSU”, „ISU”, „servicii de urgență integrate”, „SMURD”, „organizare și atribuții”, „intervenții la inundații pompieri”, „salvări la inundații”, „asigurare împotriva incendiilor”, „Transilvania pompieri”, „istoria incendiilor în Transilvania”, „ordine publică și siguranță urbană”, „protecție civilă istoric”. A kutatási anyag és a bevont szakirodalom kiválasztása során szigorú minőségi és relevancia szempontok kerültek érvényesítésre: előnyt élveztek a tudományosan elismert, lektorált vagy szakmailag kontrollált közlési fórumokon megjelent publikációk, valamint azok a munkák, amelyek a vizsgált témához közvetlenül kapcsolódnak, hivatkozottságuk alapján pedig érdemben beágyazottak a hazai és nemzetközi tudományos diskurzusba. A bevont források körében külön prioritást kaptak a primer anyagok, jogszabályok, hivatalos állásfoglalások, intézményi jelentések, statisztikai adatközlések, eredeti dokumentumok, építő elemzések, a transzparens és követhető hivatkozási apparátussal rendelkező publikációk, valamint az összefoglaló jellegű munkák és jogi-szervezeti elemzések. Az irodalomkutatás célzott szakértői egyeztetésekkel került kiegészítésre, amelyek célja a terminológia pontosítása, az intézményi szerepek és működési logikák értelmezési keretének finomítása, továbbá az eseményleírások kontextusának tisztázása volt.

3. A MAGYARORSZÁGI TŰZVÉDELME TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE

A római korban Pannónia területén a tűzoltás és az éjjeli őrség feladatait a különböző kézműves társulatok, elsősorban a faberek és a centonariusok testületei, collegiumai, látták el. Aquincumban számos tűzoltó vonatkozású emlék, kőfelirat került elő, közülük a leghíresebb és legrégebbi az aquincumi polgárvárosi tűzoltó laktanyánál előkerült víziorgona-maradvány. Ezt a fennmaradt latin tábla szerint 228-ban vásárolta Gaius Iulius Viatorinus, a tűzoltóegylet parancsnoka, s adományozta saját tűzoltói számára. [1]

A tűzvész elleni védekezés középkori, királyi jogszabályokban megjelenő formája I. István korához köthető, aki egyrészt előírta, hogy vasárnap csak a tűzhelyet őrzők maradhatnak távol a templomtól, ez tekinthető az első megelőző tűzvédelmi szabálynak, másrészt a szándékos gyújtogatást súlyos kártérítéssel és büntetéssel sújtotta. A középkor további részében a királyi törvényhozás főként a gyújtogatások megtorlására összpontosított, Mátyás 1462-es törvényei a gyújtogatást a legsúlyosabb bűnök közé emelték, miközben először jelentek meg tűzkárosultakat segítő intézkedések. Werbőczy Tripartituma ezt a szigorú szemléletet folytatta, továbbra is a büntetésre helyezve a hangsúlyt, megelőző előírások nélkül. A 16–17. században a városok saját tűzrendészeti szabályokat alkottak: Pozsonyban már a 15. századtól tűzőrség működött, a 16. századra pedig részletes szabályok íródtak a harangozásra, a víztartalékokra, az oltóeszközökre és a céhek kötelezettségeire; a tűzoltás ekkor még főként tetőbontással, vödörláncokkal és éghető anyagok eltávolításával történt, ám a század közepén megjelenő kézi fecskendő már a modern tűzoltás alapját jelentette [2]

A világ legrégebbi önkéntes tűzoltó alakulatai között említhető a holland mintát követő debreceni diáktűzoltóság, amelyet később különféle elnevezésekkel illettek, például machinista, gépelyes vagy vízipuskás társaság. [3] A jelenség a korai szervezethez jelentőségére utal. Diáktűzoltóságok működtek még Sárospatakon, Hódmezővásárhelyen, Kunszentmártonban, Marosvásárhelyen, Nagyenyeden, Gyulaférváron, Székelyudvarhelyen, Eperjesen, Nagyszombaton, Kalocsán, melyek elsődleges feladata a kollégiumok épületének védelme volt, de a városban keletkezett tüzek oltásában is részt vettek. [1]

A 18. század elején továbbra is a megtorlás dominált: III. Károly 1723-as törvénye a szándékos gyújtogatókat akár elevenen elégetéssel is büntette, ugyanakkor ugyanez az év hozta az első valóban megelőző szemléletű központi intézkedést is, amikor a király a helytartótanácsot bízta meg a tűzvédelem irányításával. Ennek eredményeként 1769-ben Mária Terézia uralkodása alatt megszületett a szabályozás, amely már a tűzőrök szolgálatát, a tűzeseti feladatok pontos elosztását, a vízkészlet és eszközök kötelező készenlétét, a kémények vizsgálatát, a tűzzel dolgozók műhelyeinek biztonságos elhelyezését és a tűzoltó kasszák létrehozását is előírta. Ennek hatására vármegyék és városok – például Békés megye (1772) és Debrecen (1774) – saját részletes tűzrendeket adtak ki, amelyek már fejlett, szervezett megelőzési és tűzoltási rendszert hoztak létre, a lakosság bevonásával és rendszeres tűzvédelmi oktatással. [2]

1788-ban II. József kiadta a kor meghatározó tűzvédelmi jogszabályának számító tűzrendészeti pátenst, mely a mezővárosokra és a falvakra vonatkozott, vagyis a „kerítetlen” helységekre. A városok akkor még többnyire kőfallal voltak körülvéve, ezért minden városnak megvolt a joga, hogy saját maga alkosson tűzrendészeti szabályokat. A pátenst a tűzvédelem négy nagy területét különbözteti meg: mai megfogalmazásban a tűzmelegelőzést, a tűzjelzést és riasztást, a tűzoltást, valamint a korban új elemként a tűzvizsgálatot. A szabályozás állami szinten történt, de a tűzvédelem a települések ügye maradt. Mivel II. József halálos ágyán visszavonta, a pátenst inkább csak kísérleti jellegűnek tekinthető. [1]

A 18. század végére a városokban megjelentek az első állandó tűzőrségek, 1797 után Pozsonyban pedig zsidó hitközség is alakított tűzoltó egyletet, ami az önszerveződő védelem erősödését mutatta. Az 1800-as évek elejére a fecskendők, tűzoltókocsik és létrák elterjedésével pedig már jól kirajzolódnak a későbbi hivatásos tűzoltóság alapjai. [2] A reformkorban a tűzvédelem tekintetében is történtek előrelépések. Kossuth Lajos 1827-ben Sátoraljaújhely tűzvédelmére dolgozott ki szabályzatot. A városban az általa kiválasztott emberekből álló tűzoltóság 1863-ig működött sikeresen. [1] Az első, felnőttekből álló önkéntes tűzoltóság 1834-ben alakult meg Aradon, amikor a tűzoltás ügye főként helyi közösségek és civil kezdeményezések eredményeként fejlődött. [3]

A nagy ipari létesítmények megjelenése szükségszerűvé teszi ezek tűzvédelmének biztosítását. 1855-ben megszervezték az I. Császári és Királyi Szabadalmazott Dunagőzhajózási Társaság Óbudai Hajógyárának védelmét. 1860-ban a Budai Ganz gyár alakított tűzoltóságot. Ezek mintájára más gyárak, üzemek is tűzoltóságot működtettek, melyek a létesítményi tűzoltóságok elődei. [1]

A szabadságharc leverését követően a tűzoltó egyesületek alapítását a központi hatalom is akadályozta, amely attól félt, ha engedélyezi hasonló önszerveződő társaságok létrehozását, ezek egy újabb magyar felkelés csírái lehetnek. A külföldi mintát követve sok településen megalakították saját tűzoltóságaikat, mivel felismerték, hogy a céhes tűzoltóságok korszerűtlenné váltak. 1863-ban Sopronban alakult meg a helyi torna- és tűzoltóegylet. A kiegyezés előtti enyhülés hatására a soproni egylet 1866-ban megkapta a működési engedélyt. A kiegyezésig még több városban kíséreltek meg tűzoltó egyesületet alapítani. Egyes források szerint a pesti önkéntes tűzoltó egyesület is 1863-tól számítható. Gróf Széchenyi Ödön ösztönzésére és elnöklétével 1870 december 5-én, tizenhét tűzoltóság ötvenkét küldöttének közreműködésével megalakult a Magyar Országos Tűzoltó Szövetség. [1]

A fejlődés újabb lépcsőfokaként 1870. február elsején Pesten létrejött a Hivatásos Tűzoltóság, amely Magyarországon alapvető szemléletváltást jelentett a tűz elleni védekezés gyakorlatában, mivel a korábban jellemző, döntően önkéntes, céhes vagy kötelezett jellegű tűzoltással szemben egy állandó, fizetett, szolgálati rendben működő szervezetet hozott létre. Ez az új intézmény biztosította, hogy a városok, elsősorban a rohamosan fejlődő Budapest területén a nap huszonnégy órájában rendelkezésre álljon egy egységesen kiképzett, fegyelmezett és parancsnoki irányítás alatt álló állomány, amely nem alkalomszerűen, hanem hivatásszerűen látta el feladatát.

Az egység a riasztást követően azonnal mozgósítható volt, függetlenül az időponttól, az önkéntesek munkaidejétől vagy elérhetőségétől. A hivatásos tűzoltóság megjelenése különösen azért jelentett előrelépést, mert a 19. század második felében a városiasodás, a sűrűbb és magasabb beépítés, valamint az ipari üzemek és nagy értékű középületek megjelenése jelentősen megnövelte a tűzkockázatot, amelyet a korábbi, eseti jellegű védekezési formák már nem tudtak kellő hatékonysággal kezelni. A fizetett állomány rendszeres kiképzése, a szolgálati fegyelem, az egységes beavatkozási rend és a felszerelések folyamatos karbantartása lehetővé tették a gyorsabb és szakszerűbb beavatkozást, ami döntő jelentőségű volt a tüzek korai szakaszban történő megfékezésében, ezáltal csökkentve az emberéletben és a vagyonban bekövetkező károkat. Mindemellett a hivatásos tűzoltóság létrejöttével a városi közszolgáltatások sorába emelte, intézményesítette annak finanszírozását és irányítását, valamint hosszú távon megteremtette a modern, szervezett és szakmai alapokon működő magyar tűzoltóság kialakulásának feltételeit [4]. Az 1888. évi tűzrendészeti kormányrendelet felelőssé tette a település önkormányzatát a tűzvédelemért. Tűz megelőzési szabályai között kiemelten foglalkozott az építési szabályokkal, kötelezővé tette a tűzoltáshoz szükséges eszközök beszerzését, s használható állapotban tartását, a tűzoltáshoz szükséges vízkészletek biztosítását, a működésükhöz szükséges tűzoltószerek készletben tartását, bevezette a szabványos tűzoltócsavar-idomot. Így a különböző települések feckendői azonos tömlőket használhattak. Kategorizálta a tűzoltóságokat: ezek a díjazott (hivatásos) tűzoltóság, önkéntes tűzoltóság és a községi (köteles) tűzoltóság. Ez az első olyan jogszabály, amely a szolgálatban levő tűzoltót hatósági személynek minősítette, meghatározta a tűzrendészeti hatóságot, mint fogalmat. [1]

A tűzvédelem területén sok esetben a formszerű megfelelés került előtérbe, miközben a tényleges felkészültség és a beavatkozás gyakorlati feltételei háttérbe szorultak. A szabályok és szervezeti keretek meglehetősen önmagában nem jelentett biztosítékot a hatékony tűzoltásra, különösen akkor, ha az eszközök elavultak voltak, a vízszerezés nem volt megoldott, vagy a gyakorlatok nem a valós veszélyhelyzetekre készítettek fel. E hiányosságok ellenére a tűzoltók személyes helytállása és kötelességtudata kiemelkedő jelentőséggel bírt, hiszen a veszély pillanatában nem a formai hiányok, hanem az egyéni bátorság és szakmai elszántság döntött. A közösség védelmében végzett munka gyakran testi épségük kockáztatásával járt, ami a tűzoltókat nemcsak feladatukat ellátó közszolgákká, hanem koruk valódi hőseivé tette, akik a hiányos feltételek ellenére is a humanitás eszméjét szolgálták.[5]

Az első világháborúban az általános mozgósítás során a tűzoltók többségét is behívták katonának, az otthon maradottakra sok feladat hárult. A háború után, a Trianoni békeszerződés következtében az ország elvesztette területének kétharmadát. Így újjá kellett szervezni a közigazgatási rendszert, melynek során figyelembe vették a csökkentett területet, de nem hajtottak végre jelentős szerkezeti módosításokat. A 30.000/1925. B. M. számú tűzrendészeti kormányrendelet megpróbálkozott a hiányok pótlásával, felhívta a figyelmet az 1888. évi rendelet végrehajtásában történt hiányosságokra, mulasztásokra hívta fel a figyelmet, újra elrendelve az abban meghatározott kötelezettségeket. Újnak számított, hogy kötelezhette a gyárak, malmok, nagyobb ipartelepek tulajdonosait, a nagyobb uradalmakat megfelelő tűzoltószerek beszerzésére és készenlétben tartására. Elrendelte, hogy azokon a településeken, ahol van telefonhálózat, ott a tűzoltólaktanya, illetőleg az őrség helye is telefonállomással legyen ellátva. A jogszabály gyakorlatba ültetése azonban lassan haladt. [1] A tűzvédelem fejlesztéséről szóló 1936. évi X. törvénycikk, mint kerettörvény, új lendületet adott a tűzoltóságok szervezésének. Bevezették a tűzrendészeti felügyelői rendszert, a felügyelők szakmai képesítési követelményei elismert szakterületté tették a tűzrendészetet, a tűzrendészeti felügyelők, tűzoltóparancsnokok hivatalból tagjai lettek a törvényhatósági bizottságoknak. A magyar királyi belügyminiszter 180.000/1936 B.M. számú rendelete a tűzrendészetet átfogóan rendezte, rögzítette az összes, a gyakorlati életben addig bevált, valamint a megváltozott társadalmi, gazdasági viszonyoknak megfelelő tűzrendészeti szabályt. A tűzrendészet középszintű felügyeleti rendszere mellett ekkor épült ki a rendszer felső szintű vezetése is. [1]

A II világháború pusztítása nem kímélte a tűzoltóságot sem. Sok tűzoltó életét veszítette, megsérült a harcokban vagy hadifogságba esett, a felszerelésekben is hatalmas kár keletkezett. Az Ideiglenes Nemzeti Kormány az 10280/1945 ME. rendelettel alkotta újjá a tűzoltóság és tűzrendészet jogi alapjait. Ez megszüntette a tűzoltóságnak eddigi, jellegük szerint történet elnevezését (hivatásos, önkéntes, köteles és magántűzoltóság), illetve az önkéntes tűzoltó testületeket, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetséget és a törvényhatósági tűzoltószövetségeket. Az egységes magyar tűzoltóságot a Belügyminisztériumnak rendelte alá. A tűzoltóságok vagyont a fenntartó községre, városra, a Magyar Országos Tűzoltó Szövetségét az államra, a törvényhatósági tűzoltószövetségeket a törvényhatóságokra ruházta át. Ez előrevetítette a tűzoltóságok teljes körű államosítását. [1]

Az 5090/1948. (V. 13.) kormányrendelet létrehozta az egységes állami tűzoltóságot, erős központi irányítással, megszüntette a korábbi városi (fővárosi) tűzoltóságok széttagoltságát, önállóságát és a tűzrendészeti érdekeket figyelembe véve egyes üzemi tűzoltóságokat is állami tűzoltóegységekké szervezett át. A parancsnokságok vezetői állományát választás helyett kinevezéssel iktatták be, ami lehetőséget biztosított a hatalomnak a korábbi vezetők eltávolítására. A tűzoltóságok tagjai katonai rendfokozatot kaptak és ennek alapján sorolták őket a rendfokozathoz megállapított fizetési fokozatba, illetve bevezették a szovjet típusú egyenruházatot. 1950-től megszüntették az Országos Tűzoltó Főparancsnokságot, a tűzrendészeti szervezetet és tevékenységét a Belügyminisztériumban megalakult V. Tűzrendészeti Főosztály irányította. Ezzel megtörtént a teljes körű centralizálás. [1] [6]

Az új Tűzrendészeti Kódex, amely magába foglalta az 1956. évi 13. számú törvényerejű rendeletet, valamint a 30/1956. (IX. 8.) MT és a 4/1957. (XI. 19.) BM-rendeleteket, jelentős változást hozott. Az 1956. évi 13. számú törvényerejű rendelet a tűzoltóságról és a tűzrendészetről szabályozta a tűzrendészet három területét – a megelőző, mentő és felderítő területeket. A tűzoltási feladatokat az állami, az üzemi és községi hivatásos és önkéntes tűzoltóságok látták el. A Tűzrendészetről szóló 4/1957. (XI. 19.) BM-rendeletet a forradalom leverése után adták ki, ez hatályon kívül helyezte a 180.000/1936. BM-rendeletet, és a korabeli gazdasági kontextusba ágyazottan szabályozta a tűzvédelmet. A Tűzrendészetről szóló 1/1963. (VII. 5.) BM-rendelet tudományos megalapozottsággal új osztályozási és elemzési kritériumokat határozott meg, mint például az A-B-C-D-E tűzveszélyességi osztályok, éghetőségi, tűzállósági fokozatok stb., melyek lehetővé tették a tűzveszélyesség és tűzállóság összefüggései alapján a differenciálást. Majd a tűzrendészeti jogszabályokat a 1973. évi 13. számú törvényerejű rendelet, és ennek végrehajtására a 14/1973. (VI. 2.) MT-rendelet, valamint a 4/1974. (VIII. 1.) BM-rendelettel korszerűsítették, 1972. január 1-jétől az állami tűzoltóság területi szerveit az illetékes tanácsok irányítása alá helyezték. Ezek után kiadták a tűzoltási szabályzatok különös részeit: a repülőgéptűz, olaj- és gázküttűz, tűzveszélyes folyadéktűz stb. oltására vonatkozóan. [1] [7] [8]

A rendszerváltozást követően a tűzoltás és a műszaki mentés feladatköre alapvetően átalakult: az állami irányítás helyett ezek a tevékenységek az önkormányzatok hatáskörébe kerültek, míg a tűzvédelmi hatósági jogkört a tűzoltó-parancsnokság székhelye szerinti önkormányzat jegyzője gyakorolta. A helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény a tűzvédelemről való gondoskodást választható önkormányzati feladattá tette, ugyanakkor az országot felosztották a készenléti tűzoltó egységekkel rendelkező önkormányzatok között, amelyek számára a tűzoltási és műszaki mentési tevékenység kötelező közzolgáltatássá vált. Az 1991. évi XX. törvény ezt a kötelezettséget kizárólag a hivatásos tűzoltósággal rendelkező önkormányzatokra írta elő, rögzítette az önkéntes tűzoltóságok társadalmi szervezeti jellegét, és megerősítette a jegyző hatósági szerepét. Az 1993-ban létrehozott Tűz- és Polgári Védelmi Országos Parancsnokság a tűzoltási és polgári védelmi feladatok összehangolására tett első kísérlet volt, majd az 59/1995. (V. 30.) kormányrendelet alapján 1995. július 1-jével az önkormányzatok átvették a tűzoltóság működtetéséhez szükséges állami vagyont és eszközöket. [1] [9]

1996. évi XXXI. törvény szabályozta a tűz elleni védekezést, a műszaki mentést és a tűzoltóság szervezeti rendjét. Ebben a törvényben és a hozzá kapcsolódó jogszabályokban a tűzoltóságot, mint közszolgáltatást határozták meg, amelyet részben az önkormányzatok hatáskörébe (hivatásos önkormányzati tűzoltóságok) utaltak, részben önkéntes egyesületek biztosítanak. [1] [10]

2012-ben gyökeres átalakítást hajtottak végre a szervezésben, a 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről kimondta, hogy a tűzoltás és műszaki mentés állami feladat, azaz központi állami felelősség. Ennek értelmében a korábbi önkormányzati tűzoltóságok hivatásos állománya átkerült az állam, pontosabban a Belügyminisztérium alárendeltségébe, a BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (OKF) irányítása alatt. Így Magyarországon is egy centralizált, hierarchikus rendszer jött létre, és a technikai felszereltség folyamatosan megújul. [11]

4. A SZATMÁRNÉMETI TŰZOLTÓSÁG BEMUTATÁSA, ELFELEDETT TÖRTÉNET

Szatmárnémetiben a XVIII. században már működött tűzország a régi városháza (Tornyos ház) tornyából, mely a mai Pannónia (Dacia) szálló helyén állt. A XIX. század első felében a város sokszor szenvedett jelentős károkat tüzesetek miatt. A házak nagy része fából készült, a tetők zsindelyből vagy szalmából készültek, ezért egy viszonylag kisebb tűz is komoly pusztítást okozhatott. Az évszázadok során elszenvedett veszteségek megmutatták, hogy a tűz elleni védekezés közös feladat, ezért a céhek tagjai kötelesek voltak részt vállalni az oltásban, saját eszközeiket használva. [12] Ennek a védekezési mechanizmusnak a korlátai nyilvánvalóak voltak, így az iparosodó város polgárai úgy döntöttek, hogy Budapest és más vidéki nagyvárosok gyakorlatát követve létrehoznak egy önkéntes tűzoltóegyletet, mely hatékonyabban tud fellépni szükség esetén. 1875-ben alakult meg hivatalosan a tűzoltó egyesület, melynek szabályzatát a városvezetés hagyta jóvá, alapító tagjai között ott volt a polgármester, Graboviczky Jusztin Leó tornatanár, Kiss Gedeon városi főkapitány, Hérmán Mihály ügyvéd, a későbbi polgármester, akik mögé sokan felsorakoztak. [13] Az 1890-es reformok nyomán pedig hivatásos tűzoltóságot tartottak fenn. [14]

Az első években a tűzoltóegylet tagjai kezdetleges eszközöket, főként kézi fecskendőket és vödöröket használtak az oltásnál. A vízellátás komoly kihívást jelentett, mivel Szatmár talajvízviszonyai miatt a kutak mélyen feküdtek; a tűzoltóknak kemény munkát jelentett a mély kutakból elegendő víz felszínre hozatala. [14]

Jékei (Junk) Károly főparancsnok 1879-től vezette az egyesületet, és elsőként törekedett speciális vízszállító eszközök (például lajtoskocsik, fecskendők) beszerzésére. A városi vezetés szintén folyamatos gondot fordított az egyesület felszerelésére hatékonyabb eszközökkel. 1879-ben a város például új, korszerű víznyomó gépet (fecskendőt) vásárolt az önkéntes tűzoltóknak, és ugyanebben az évben kiépítettek egy telegráf-alapú vészjelző rendszert, mellyel lehetővé vált a gyors riasztás. [14]

A korszak egyik nagy tüzesete a Stift-laktanyában történt. Ez az emeletes kaszárnyaépület a város egy régi, sűrűn lakott részében állt, és a császári és királyi hadsereg helyi alakulatainak biztosított szállást. A „Stift” elnevezés arra utalhatott, hogy eredetileg egyházi (alapítványi) épület lehetett, amit később katonai célra hasznosítottak. Egy nyári napon borult lángba az egyik szárnyépület, a tűz gyorsan terjedt a padláson és a tetőn, a füst elárasztotta a környéket. Késedelem nélkül megkongatták a vészharangot, és riasztották az önkéntes tűzoltókat. Ők a helyszínre sietve, Jékei (Junk) Károly parancsnoksága alatt kézi fecskendővel és tömlőkkel rögtön három oldalról kezdték meg a beavatkozást. Az egyik részen a tetőt létrákról oltották, a másik részen a földszinten és az udvaron fékeztek meg a tüzet, a harmadik részen pedig a környező épületek felé akadályozták meg a lángok terjedését. A korabeli beszámolók dicsérték a tűzoltók bátorságát, fegyelmét. A katonákkal együttműködve menekítették ki az embereket az érintett laktanyaszárnyból, miközben a tetőgerendák már izzottak a fejük felett.

A fojtogató füst és a perzselő hőség ellenére a tűzoltók „lángoló szívvel oltották a lángot” – ahogy Thurner Albert, a tűzoltók egy későbbi krónikása fogalmazott. Egyes helyeken tűzgátat hoztak létre, baltával és horoggal megbontották a roskadozó tetőt, égő falakat döntöttek le, hogy megállítsák a tűz elharapózását. A szervezetség és hősies erőfeszítés meghozta a sikert, megfékeztek a tüzet, nem érte el az egész laktanyát, sem a környező épületeket. Egyetlen ember sem vesztette életét, nem robbantak fel a lőszerraktárak. Az oltás után a tűzoltókat igazi hősként ünnepelték, a Szatmári Hírlap méltatta helytállásukat, és hangsúlyozta, hogy „egy hajszálon múlt” a katasztrófa elkerülése. A katonai parancsnokság hivatalos levélben mondott köszönetet a város tűzoltóinak, a helyi közösség pedig hamar gyűjtést indított a megsérült tűzoltók és családjaik megsegítésére. Mindezek mellett a katonaság is kifejezte háláját és elismerését, 1882 végén a szatmári császári és királyi tisztikar 200 forintot adományozott a tűzoltóegyletnek „a Stift-laktanya égése alkalmával tanúsított buzgalmuk jutalmául”. Az adományt a helyi magyar királyi honvéd tisztikar további 30 forinttal egészítette ki. Ezeket egy betegsegélyező alap létrehozására fordították, melyből a szolgálat közben megsérült vagy megbetegedett tűzoltókat támogathatták. Ezzel példát adtak más egyesületeknek is, mivel ez volt az első ilyen jellegű pénztár Szatmárnémetiben. [14]

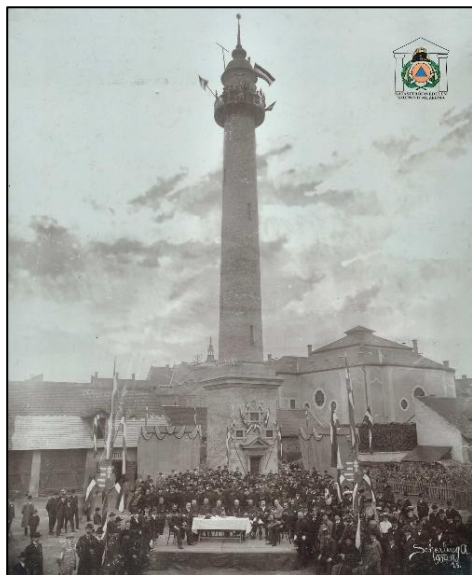
1888 tavaszán az árvíz elöntötte a város nyugati részét, átszakadt a gát, és az utcák percek alatt víz alá kerültek. Az ár 633 cm magasan tetőzött. A tűzoltók ebben az esetben is önfeláldozóan és bátran avatkoztak be, csónakokkal és kötelekkel siettek az elöntött házakban rekedt emberek mentésére, bizonyítva, hogy szükség esetén mindig lehet rájuk számítani. [15]

Az 1880-as évek végére a város fejlődése felgyorsult, épültek az első emeletes bérházak, gyárak, megjelent a villamos közvilágítás, és a lakosság száma is gyarapodott. A tűzoltóságnak új kihívásokkal kellett szembenéznie. Ferenczy János személyében 1890-től új parancsnok került az egyesület élére, aki felismerte, hogy változtatásra van szükség, és részben hivatásos jellegűvé tette a tűzoltóságot, összekapcsolta a közvilágítás üzemeltetésével is (a lámpagyújtogató és utcaseprő személyzetet a tűzoltósághoz rendelték), hogy a fizetett állomány létszáma bővüljön és a város erőforrásait is hatékonyabban használja. 1892-ben a város telkeket biztosított egy új tűzoltóórs számára a Rákóczi utcában, ahol fel is építették a csendőrséggel közös, korszerűnek számító, emeletes laktanyát és szertárat. [14]

1903-1904 folyamán Meszlényi Gyula római katolikus püspök saját költségén, 20.000 aranykoronából, megépíttette a város szívében a Tűzoltótornyot, egy 45 méter magas, henger alakú őrtornyot, négyzetes alaprajzú alsó szinttel, díszes párkánnyal, bejárata felett timpanonnal, mely szép példája a századfordulós eklektikus építészetnek. A torony nyitott erkélyéről a város teljes területe belátható volt, így az állandó ügyeletes figyelő idejében felfedezhette a legkisebb füstöt vagy lángot. Az átadás nagy ünnepség keretében történt, a tűzoltók bemutató gyakorlatot tartottak, melynek során szándékosan lángra lobbantottak egy kisebb fa építményt az udvaron, majd a közönség szeme láttára eloltották. A Tűzoltótorny felújítva ma is áll, a város egyik nevezetessége, múzeumként és kilátóként működik. A torony mellé 1906-ban elkészült az új laktanya is, így biztosítva még jobb feltételeket a tűzoltók munkájához. [14] [15] Boromisza Tibor katolikus püspök szintén segítette a tűzoltókat, 1913-ban egy motoros fecskendő adományozott az egyesületnek. Ez volt a város első tűzoltó automobilja, mely nagy műszaki előrelépést jelentett a lóvontatású fecskendőkhöz képest. [14]

1918 után Szatmárnémeti – a trianoni döntést követően – Románia része lett, így tűzoltósága is a román rendszerbe tagozódott be. A két világháború közti időszakban a korábbi önkéntes egylet átalakult: létrejött a Szatmárnémeti Katonai Tűzoltóalakulat, amely a román Katonai Tűzoltó-felügyelőség (Inspectoratul Pompierilor Militari) alá tartozott. A 20-as, 30-as években Erdély-szerte államosították és militarizálták a tűzoltóságokat, így Szatmáron is hasonló szervezet jött létre. [15] [16] 1940-ben, a második bécsi döntés után Magyarország visszakapta korábbi területei egy részét, így a Tűzoltóság Szatmárnémetiben is, mint más észak-erdélyi városokban, ismét a magyar rendszer részét képezte 1944 októberéig. Ezt követően visszatért a Román rendszer.

Az első ábrán a Szatmárnémeti tűzoltótorony látható az avatóünnepség alkalmával, a másodikon pedig a torony 2025-ös állapota.

2. ábra: Szatmárnémeti tűzoltótorony avatóünnepség 1904-ben (Forrás: Katasztrófavédelem Központi Múzeuma)

1. ábra: Szatmárnémeti tűzoltótorony 2025-ben (Forrás: Katasztrófavédelem Központi Múzeuma)

5. A ROMÁNIAI TŰZVÉDELEM TÖRTÉNETI FEJLŐDÉSE

A román fejedelemségekben a XIX. században hozták létre az első szervezett tűzoltó-alakulatokat, katonai jelleggel. 1844-ben Havasalföldön (Țara Românească) Bibescu fejedelem alapította az első katonai tűzoltóegységet, az úgynevezett Roata de Pompieri-t (tűzoltókerék) Bukarestben. Alexandru Ioan Cuza uralkodása idején (1859–1866) a nagyobb városokban már működtek félkatonai tűzoltóalakulatok, melyek vezetését tartalékos tisztekre bízta. Megemlítendő a 1868-as honvédelmi törvény, amelyet a két román fejedelemség egyesülése után hoztak, és amely kimondta, hogy a tűzoltó alakulatok a hadsereg részeként, katonai fegyelem alatt működnek, Bukarestben és Jászvásárban (Iași), valamint a nagyobb városokban állomásoztatva. [17] [18] 1877-ben készítették el az első hivatalos tűzoltósági szabályzatot, amely egységesítette az eljárásokat. [19] 1925-ben (Trianon után) Romániában elfogadták az első általános törvényt a tűzvédelemről, amely országos szinten szabályozta a tüzesetek megelőzését és oltását. Gheorghe Pohrib ezredes volt, aki 1920–1937 között átfogó reformokat vezetett be, és országsszerte több mint 50 új tűzoltóegységet hozott létre. A két világháború között így kialakult a román tűzoltóság országos hálózata, amely magába foglalta a nagyvárosi hivatásos alakulatokat és a kisebb településeken működő önkéntes egységeket is. A második világháború után, a szocializmus éveiben a tűzoltóságot is átszervezték, de tovább működött, mint belügyi katonai alakulat. [16] [20]

Jelenleg a romániai hivatásos tűzoltóság a Belügyminisztérium alárendeltségében működik, mint centralizált, katonai jellegű állami szervezet. Jogi keretét modern törvények és rendeletek adják, amelyek az elmúlt két évtizedben születtek meg és folyamatosan korszerűsödnek. A rendszer integrálja a tűzoltást, műszaki mentést, sürgősségi egészségügyi ellátást (SMURD) és a katasztrófavédelmet. 2004 decemberében hozták létre az Országos Sürgősségi Események Felügyeletét (Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, IGSU), mely a Katonai Tűzoltóttestület és a Polgári Védelmi Parancsnokság egyesítésével jött létre.

Minden megye (illetve Bukarest külön) rendelkezik egy ISU-val, amely magában foglalja a hivatásos tűzoltóságot, a SMURD rohammentő szolgálatot és a polgári védelmi egységeket is. Az ISU-k fő feladatai közé tartoznak a tűzvédelem és tűzoltás, műszaki mentések végrehajtása (közúti baleseteknél, árvíznél, földrengésnél, veszélyes anyagok szivárgásánál stb.), elsősegélynyújtás a mentősökkel együttműködve, továbbá a tüzesetek utólagos kivizsgálása. Az IGSU feladata integrálni és koordinálni a nemzeti veszélyhelyzet-kezelési rendszert, így az ország valamennyi hivatásos tűzoltó-alakulatát (a megyei felügyelőségeket) is központilag irányítja, illetve a 2016-os kormányrendelet alapján a kockázatkezelési tervet is kidolgozza. Mivel a romániai tűzoltóság katonai jellegű, a személyi állomány tagjai katonai rendfokozatokkal rendelkeznek és hierarchikus parancsnoki láncban szolgálnak. [21]

A jogi keretet több fontos jogszabály határozza meg. Az Országos Sürgősségi Események Kezelési Rendszeréről szóló 21/2004 számú sürgősségi kormányrendelet lefektette a katasztrófavédelmi rendszer alapjait. A hivatásos tűzoltóság szervezetét és feladatait az 1492/2004 számú kormányhatározat foglalja magába, amely meghatározza a professzionális sürgősségi szolgálatok szervezésének, működésének és hatásköreinek alapelveit. A tűzvédelem és tűzoltás általános követelményeit a 307/2006. számú törvény szabályozza. Ugyancsak ide kapcsolódik a 481/2004. számú törvény a polgári védelemről, hiszen Romániában a tűzoltóság és a polgári védelem integrált módon működik a sürgősségi felügyeleti rendszerben. Emellett számos belügyminiszteri rendelet és kormányrendelet tartalmaz részletszabályokat – például a 88/2001. számú kormányrendelet a közösségi sürgősségi szolgálatok létrehozásáról, vagy a belügyminiszter 360/2004. számú rendelete a hivatásos sürgősségi szolgálatok szervezeti felépítésének és felszereltségének teljesítménykritériumairól. Romániában minden önkormányzatnál kell működtetni egy önkéntes készenléti szolgálatot (Serviciu Voluntar pentru Situații de Urgență, SVSU), illetve a magas kockázati besorolású intézményeknek és gazdálkodó szervezeteknek magán tűzoltószolgálatot (Serviciu Privat pentru Situații de Urgență) kell létrehozniuk. [22]

A hivatásos tűzoltók ellenőrzik és segítik ezeknek az egységeknek a felkészülését, és ezekre hárul a gyors beavatkozás feladata a professzionális egységek kikerzése előtt. Hargita megyében például 67 önkéntes és 9 magán készenléti egység működik. Felszereltségük alapján két kategóriába oszthatók: az első kategóriájú önkéntes egységeknek még nincs saját tűzoltóautójuk, míg a második kategóriájúak már rendelkeznek járművel és felszereléssel is. [23] Az Eurostat adatai szerint 2022-ben Románia költötte GDP-arányosan a legtöbbet tűzoltósági szolgáltatásokra az EU-ban (a kormányzati kiadások 0,7%-át), míg az uniós átlag 0,5% volt. 2023-ban mintegy 21.900 hivatásos tűzoltó dolgozott az országban, ami a foglalkoztatottak 0,29%-a volt, ugyanebben az évben az Európai Unióban 362 400 hivatásos tűzoltó dolgozott, ami az uniós foglalkoztatás 0,18% tette ki. A romániai hivatásos tűzoltók száma évről évre csökken, holott a klímaváltozás miatt gyakoribbá váló erdőtüzek egyre nagyobb kihívást jelentenek számukra. [24]

6. KÖVETKEZTETÉS

A feltárt eredmények alapján a tűz elleni szervezett védekezés fejlődése Magyarországon és Romániában nem egyszerűen technikai vagy adminisztratív folyamatként értelmezhető, hanem olyan összetett társadalmi válaszként, amely a közösségeket érő ismétlődő és nagy kockázatú eseményekre adott kollektív alkalmazkodás eredménye. A tűz, mint veszélyforrás, sajátosságánál fogva nem egyéni szinten kezelhető: térben gyorsan terjed, időben kiszámíthatatlan, következményei pedig nemcsak az érintett épületre, hanem a teljes környezetre kihatnak.

Ebből következően a tűz elleni védekezés minden történeti korszakban olyan szervezeti megoldásokat kényszerített ki, amelyek túlmutattak az egyéni felelősségen, és a közösségi együttműködés különböző formáit hívták életre. A kezdeti időszakban a jogszabályokban a tűz elsősorban rendbontásként és erkölcsi vétségként jelent meg, amelyre a közösség szigorú elrettentéssel reagált. Ez a megközelítés azonban önmagában nem bizonyult alkalmasnak a tüzesetek gyakoriságának és pusztító hatásának mérséklésére. A fordulat akkor következett be, amikor a figyelem fokozatosan áttevődött a tűz kialakulásának feltételeire, a veszélyek felismerésére és a felkészültség növelésére. A városi tűzrendek, az őrszolgálatok, a meghatározott eszközkészletek és a lakosság bevonása mind azt jelzik, hogy a védekezés egyre inkább szervezett, előrelátó és rendszerjellegű tevékenységgé vált. Tudományos szempontból ez a változás a reaktív magatartásról a preventív gondolkodásra való áttérésként értelmezhető, amely a modern kockázatkezelés egyik alapvető ismérve. A 19. században megjelenő önkéntes tűzoltó egyesületek különösen fontos szerepet játszottak ebben az átmenetben. Ezek a szervezetek nem pusztán emberi erőforrást biztosítottak, hanem új működési kultúrát is teremtettek: fegyelmet, szakosodást, rendszeres gyakorlást és eszközhasználatot. Értelmezésem szerint az önkéntes mozgalom sikerének kulcsa nem elsősorban az eszközökben, hanem a társadalmi beágyazottságban rejlett. Azok a közösségek, amelyek sajátjuknak érezték a tűzoltóságot, mint például Szatmárnémeti, hajlandóbbak voltak erőforrást, időt és figyelmet fordítani a védekezésre. Ugyanakkor az önkéntesség inherens korlátai is jól láthatók: a felszereltséggel kapcsolatos eltérések, a személyi állomány változékonysága és az eltérő felkészültségi szintek hosszabb távon működési feszültségeket eredményeztek. Ezek a korlátok magyarázzák, hogy a védekezés egyre inkább professzionális irányba mozdult el, egységesebb szervezési elvek és folyamatos készenlét iránti igénnyel. 1870. február 1-jén Pest város tanácsa – belátva, hogy az addigi önkéntes alapon működő tűzország nem elegendő – létrehozta az első hivatásos tűzoltó alakulatot, melynek parancsnoka gróf Széchenyi Ödön lett. Ő továbbra is az önkéntes tűzoltóság főparancsnoka is maradt, így hidat képezett a két rendszer között. Szatmárnémetiben Ferenczy János, aki 1890-től látta el a parancsnoki tiszteket, ismerte fel, hogy professzionális alakulatra van szükség, és részben hivatásossá tette a tűzoltóságot.

A román és a magyar tűzoltóság fejlődése számos ponton eltérően alakult a történelem során. Míg Magyarországon a 19. században a tűzoltás ügye elsősorban önkormányzati és civil kezdeményezésként indult, az Osztrák–Magyar Monarchia magyar felében a tűzvédelem sokáig a városok és falvak önkéntes egyesületein alapult, addig a Román Fejedelemségekben (Moldvában és Havasalföldön) katonai tűzoltó alakulatok működtek (pl. Bukarestben 1844-től), vagyis a román megközelítés inkább a központi hatalom által irányított, professzionális erő kialakítását jelentette. Szatmárnémeti fejlődéstörténete a tűzvédelem szempontjából jól értelmezhető „mikrotörténeti laboratóriumnak” szolgál. Az önkéntes tűzoltóegylet 19. századi megjelenése nem csupán egy intézményalapítási aktus, hanem a városi társadalom kockázatészlelésének és kollektív cselekvőképességének kifejeződése volt. A Stift-laktanya tüzesetének narratívája tudományos értelemben több okból is releváns. Egyrészt megjeleníti a korabeli beavatkozási taktika (kézi fecskendők, tetőbontás, tűzgátképzés) tipikus elemeit, másrészt rávilágít a „szervezeti fegyelem” és az együttműködés (tűzoltók és katonaság) teljesítményre gyakorolt hatására. A beavatkozás körül kialakult társadalmi reakció – elismerések, adományok, betegsegélyező alap létrehozása – pedig azt jelzi, hogy a tűzoltóság legitimációja és a társadalmi támogatottság már a 19. század végén kézzelfogható, intézményes formákat öltött. A további események rávilágítanak arra, hogy a városvezetés és a tűzoltóegylet felismerte a technikai fejlődés, az infrastruktúra, valamint a más tűzoltó alakulatokkal való együttműködés fontosságát, ily módon kijelölve az utat a folyamatos megújulás felé.

A szocializmus időszakában mindkét országban fokozódott az állami szerep: Romániában ez folyamatosság volt (a tűzoltóság végig belügyi katonai erő maradt), Magyarországon pedig 1948 után államosították a nagyvárosi tűzoltóságokat is. A modern korban, különösen a 2000-es években, a román és magyar tűzoltóság szervezeti modellje közeledett egymáshoz. Románia 2004-ben létrehozta az integrált katasztrófavédelmi rendszerét (IGSU és megyei ISU-k), Magyarországon pedig egy hasonló reformra 2012-ben került sor. Jelenleg mindkét országban a Belügyminisztérium fennhatósága alatt működnek, állami finanszírozással, hivatásos szolgálati jogviszonyuk van, rendfokozatokat kapnak (például tűzoltó főhadnagy, százados stb.), és szolgálati szabályzatukat a katasztrófavédelmi előírások határozzák meg. Mindazonáltal maradtak különbségek is a két ország tűzoltóságai között. Az önkéntes tűzoltómozgalom Magyarországon mélyen gyökerező hagyomány, és a mai napig fontos kiegészítője a hivatásos erőeknek. Jelenleg is több száz önkéntes tűzoltó egyesület működik az országban, amelyek közül sok részt vesz a beavatkozásokban a hivatásos egységekkel együttműködve. Romániában szintén léteznek helyi önkéntes tűzoltószolgálatok (SVSU-k), de ezek működése szigorúan az önkormányzatokhoz és az ISU-k felügyeletéhez kötött, és az utóbbi évekig kevésbé voltak felszerelvek, mint magyar társaik. Eltérés továbbá, hogy a román rendszer magába foglalja a sürgősségi egészségügyi ellátást, azaz a rohammentőket (SMURD), olyan komplex szolgáltatási modellt hozva létre, amely az időkritikus beavatkozásokban a „mentés–orvoslás–kiszabadítás” folyamatát intézményesen kapcsolja össze. A magyar modell a szakosodást részesíti előnyben, az egészségügyi mentést az Országos Mentőszolgálat egységei végzik. Figyelembe véve ezt a szervezeti különbséget a tűzoltók létszáma az összlakossághoz képest nem hasonlítható össze a két országban, mivel a közölt adatok tartalma nem azonos.

Figyelembe véve, hogy mindkét ország az Európai Unió része, a határon átnyúló együttműködés elmélyítése egy olyan rendszerszintű fejlesztés, amelynek megvalósításához Szatmárnémeti megfelelő helyszíne lehetne, és amely a jelenlegi keretek között is kivitelezhető: közös magyar–román gyakorlatok, szakmai tapasztalatszerzés és egymás jó gyakorlatainak átvétele révén mindkét fél profitálhat, miközben ez nem sérti egyik ország szuverén rendszerének működését sem. A szervezeti és rendszerlogikai kategóriákon, a technikai felszereltségen túl a tűzoltói tevékenység lényegi dimenziója az a személyes kockázatvállalás, amelyet a beavatkozók nap mint nap vállalnak. A tűzoltók szerepe a vizsgált korszakokban és helyszíneken folyamatosan olyan felelősségteljes tevékenységként jelenik meg, amelyben a hiba ára azonnali és végzetes lehet. A beavatkozás környezete gyakran információszegény és dinamikus: füsttel telített terek, instabil szerkezetek, hőhatás, robbanásveszély, a pánik és tömeghatás jelenségei, valamint az időnyomás egyszerre alakítják a döntési helyzetet. Ebben a közegben a tűzoltók teljesítménye nem pusztán „feladatvégrehajtás”, hanem olyan professzionális és morális helytállás, amely a közösségi biztonság fenntartásának egyik legfontosabb – ugyanakkor leginkább kockázatos – pillére. Tudományos értelemben ez a munka a fizikai veszélyeztetettség mellett jelentős pszichés terheléssel, krónikus stresszel, alváshiánnyal és a traumatikus események ismételt átélésével is jár; vagyis a tűzoltói hivatás társadalmi értéke nemcsak az életmentésben, hanem a vállalt terhek láthatatlan részében is mérhető. A hősiesség fogalma ebben az összefüggésben nem pusztán retorikai elem, hanem empirikusan is megragadható jelenség, amely a folyamatos készenlétből, a veszélyhelyzetekben meghozott döntésekből és a saját testi épség kockáztatásából áll össze.

7. IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Berki I. *A szervezett tűzvédelem 150 éves magyarországi története*. BM OKF, Budapest. ISBN: 978-615-80429-9-4, 2020
- [2] Komjáthy L., Gál L. *Szakmatörténet* pp. 7-70. 2025
- [3] Heizler Z. „A Magyar Tűzoltó Szövetség százötven éve” ISBN 978-615-00-5969-3, pp. 7-11 [Online]. Elérhetőség: <https://tuzoltoszovetseg.hu/letoltes/document/423-az-mtsz-150-eve.pdf> (2026.03.24.)
- [4] Varga F. „A budapesti hivatásos tűzoltóság története 1870–2020” *Belügyi Szemle*, pp. 31-50, 2020. 8. szám, DOI: <https://doi.org/10.38146/BSZ.2020.8.2> [Online]. Elérhetőség: <https://real.mtak.hu/112737/1/VargaBelugyiSzemle2020.evi8.szam31-50.pdf> (2026.01.24.)
- [5] Thurner A. *A Szatmári Országos Tűzoltó Kongresszus Lapja (3. szám)* 1908
- [6] Az 5.090/1948. kormányrendelet az állami tűzoltóság szervezése és a tűzoltóság szervezete tárgyában [Online]. Elérhetőség: https://jogkodex.hu/jsz/1948_5090_korm_rendelet_4674856 (2026.01.20)
- [7] Az 1956. évi 13. számú törvényerejű rendelet a tűzoltóságról és a tűzrendészetről [Online]. Elérhetőség: https://jogkodex.hu/jsz/1956_13_tvr_3135061 (2026.01.20)
- [8] A 30/1956. (IX. 8.) MT-rendelet a tűzoltóságról és a tűzrendészetről [Online]. Elérhetőség: https://jogkodex.hu/jsz/1956_30_mt_rendelet_6411994 (2026.01.20)
- [9] 1991. évi XX. törvény a helyi önkormányzatok és szerveik, a köztársasági megbízottak, valamint egyes centrális alárendeltségű szervek feladat- és hatásköreiről [Online]. Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/1991-20-00-00> (2026.01.20)
- [10] 1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról [Online]. Elérhetőség: <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=99600031.tv> (2025.11.16.)
- [11] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról [Online]. Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-128-00-00> (2025.11.16.)
- [12] "Jelképes tűztámadással" és bankettel ünnepelték 119 éve a szatmári Tűzoltótorony felavatását [Online]. Elérhetőség: <https://www.szatmar.ro/jelkes-tuztamadással-es-bankettel-unnepeltek-119-eve-a-szatmari-tuzoltotorony-felavatasat/> (2025.11.16.)
- [13] Szalay O. „A szatmári Tűzoltótorony száz éve.” [Online]. Elérhetőség: https://epa.oszk.hu/03000/03018/00190/pdf/EPA03018_honismeret_2005_06_030-033.pdf (2025.11.17.)
- [14] Thurner A. „A Szatmári Országos Tűzoltó Kongresszus Lapja (1. szám)” 1908 [Online]. Elérhetőség: https://library.hungaricana.hu/hu/view/SzatmariTuzoltoKongresszusLapja_1908/?pg=0&layout=s (2025.11.17)
- [15] Józsa J. „Pestis, földrengések, tűzvesztek és árvíz Szatmárban.” Lokálhistoriák blog. [Online]. Elérhetőség: <https://lokalhistoriak.blogspot.com/2019/05/pestis-foldrengesek-tuzvesztek-es-arviz.html> (2025.11.18.)

- [16] Szatmár Megyei „Szamos” Vészhelyzeti Felügyelőség „A funkcionális struktúrák feladatai” (Inspectoratul pentru Situații de Urgență „Someș” al Județului Satu Mare.:Atribuțiile structurilor funcționale) 2025 [Online]. Elérhetőség: <https://isusm.igsu.ro/atributii-si-istoric> (2025.11.27.)
- [17] 179 éve hozták létre Bukarest első katonai tűzoltóegységét (179 de ani de la înființarea primei unități de pompieri militari din București) [Online]. Elérhetőség: <https://ziarullumina.ro/societate/historica/179-de-ani-de-la-infiintarea-primei-unitati-de-pompieri-militari-din-bucuresti-182979.html> (2025.11.27.)
- [18] Jász Megyei „Mihail Sturdza Vészhelyzeti Felügyelőség. „Feladatok és történet” (Inspectoratul pentru Situații de Urgență ”Mihail Sturdza” al județului Iași Inspectoratul pentru Situații de Urgență ”Mihail Sturdza” al județului Iași: Atribuții și istoric) 2025 [Online]. Elérhetőség: <https://isuis.igsu.ro/stiri-locale/atributii-si-istoric-3> (2025.11.27.)
- [19] Neacșa, F. „Organizarea apărării împotriva incendiilor în spațiul românesc – la Marea Unire din 1918”. Revista Academiei de Științe ale Securității Naționale, 2018(2). [Online]. Elérhetőség: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3424751 (2025.11.27.)
- [20] Tóth Sz. B. „Trecutul și prezentul Pompierilor Voluntari din Județul Covasna.” Academia.edu. [Online]. Elérhetőség: https://www.academia.edu/11352618/Trecutul_și_prezentul_Pompierilor_Voluntari_din_Județul_Covasna (2025.11.27.)
- [21] Európai Bizottság „România - Áttekintés a nemzeti katasztrófavédelmi rendszerről.” European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations. [Online]. Elérhetőség: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/national-disaster-management-system/romania_en (2025.12.02.)
- [22] A 88/2001. számú kormányrendelet a közösségi sürgősségi szolgálatok létrehozásáról, megszervezéséről és működéséről. Közzétéve a Hivatalos Közlöny 544. számában, 2001 (Ordonanța nr. 88 din 30 august 2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea serviciilor publice comunitare pentru situații de urgență. Publicată în Monitorul Oficial nr. 544 din 1 septembrie 2001.) [Online]. Elérhetőség: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocument/30372> (2025.12.04.)
- [23] Iszlai K. „Így működnek a hivatásos tűzoltók.” [Online]. Elérhetőség: <https://szekelyhon.ro/aktualis/igy-mukodnek-a-hivatasos-tuzoltok> (2025.12.04.)
- [24] Krónika „România kimagaslóan sokat költ tűzvédelemre, de a tűzoltók száma nem túl magas.” [Online]. Elérhetőség: <https://kronika.ro/belfold/romania-kimagasloan-sokat-kolt-tuzvedelemre-de-a-tuzoltok-szama-nem-tul-magas> (2025.12.04.)

A HUNOR Mentőszervezet legfontosabb eredményeinek áttekintése

Overview of the Main Achievements of the Hungarian National Organisation for Rescue Services

Dr. Jackovics Péter József
szerző

BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság,
veszélyhelyzet-kezelési főosztályvezető
a HUNOR Mentőszervezet parancsnoka
Email: peter.dr.jackovics@katved.gov.hu
ORCID: 0000-0002-1809-029X

Absztrakt:

A HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet (HUNOR Mentőszervezet) harmadik alkalommal is eredményesen megújította az ENSZ Nemzetközi Kutató és Mentő Tanácsadó Csoport (INSARAG) Irányelv szerinti nehéz városi kutató és mentő (HUSAR) INSARAG Külső Újraértékelését (IER).

Az IER eljárásra és gyakorlatra 2024. szeptember 23-27. között a hajdúszoboszlói Kiképző- és Raktárbázison a megújított romvárosban és a mellette megépített új konténerpályán került sor.

A HUNOR Mentőszervezetet 2025. február 18-tól az Európai Polgári Védelmi Eszköztárban (ECPP) felajánlott és regisztrált kapacitásként tartják nyilván, amivel a HUNOR Mentőszervezet azonnal, 3 év időtartamra bevethetővé vált az ECPP részeként az uniós polgári védelmi mechanizmus válaszműveleteiben.

A cikk célja, hogy bemutassa a HUNOR Mentőszervezet által közelmúltban elért hazai és nemzetközi eredményeket.

Kulcsszavak: HUNOR Mentőszervezet, ENSZ INSARAG, EU, Városi Kutatás és Mentés, Polgári Védelem

Abstract:

The Hungarian National Organisation for Rescue Services (HUNOR, HUN-01) successfully renewed its heavy urban search and rescue classification for the third time in accordance with the guidelines of the International Search and Rescue Advisory Group (INSARAG). The team completed the INSARAG External Reclassification (IER) process required for Heavy Urban Search and Rescue (HUSAR) teams.

The reclassification exercise and evaluation took place between 23–27 September 2024 at the training and logistics base in City of Hajdúszoboszló, Hungary. The event was conducted at the newly established container training field and the renovated collapsed-structure training site.

From 18 February 2025, the HUNOR Rescue Organization has been registered as a committed capacity in the European Civil Protection Pool (ECPP) under the European Union Civil Protection Mechanism. As a result, the team became immediately deployable for a three-year period as part of the European Union's civil protection response operations.

The aim of this article is to present the national and international recent achievements of the HUNOR Rescue Organization.

Keywords: HUNOR/HUN-01, UN INSARAG, EU, Urban Search and Rescue, Civil Protection

1. BEVEZETÉS

A Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF) égisze alatt működő HUNOR Mentőszervezet korábbi megalakítási terve óta eltelt több mint 10 évben új ENSZ Nemzetközi Kutató és Mentő Tanácsadó Csoport (International Search and Rescue Advisory Group, INSARAG) Irányelv jelent meg 2020-ban.

Ezzel összhangban 2023. szeptember 13-án hatályba lépett a HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet működtetéséről és alkalmazásáról szóló 24/2023. számú BM OKF főigazgatói intézkedés, továbbá a mentőszervezet működése során – különös tekintettel a HUNOR törökországi éles alkalmazására – összegyűjtött tapasztalatok az új Megalakítási Terv és Működési Rendbe integrálása is megvalósult. [1].

Az elmúlt időszak kiemelt eseménye volt, hogy a HUNOR Mentőszervezet, mint a BM OKF központi hivatásos mentőszervezete 2023. február 6-12. között a törökországi segítségnyújtás során, a hatnapos kint tartózkodása alatt 17 túlélőt, köztük 3 gyermeket mentett ki a romok alól és 29 áldozat holttestét is kiemelte [1].

1. ábra: A magyar HUNOR Mentőszervezet tagjai, ők azok, akik hősként dolgoznak Törökországban a természeti katasztrófa után¹ (Fotó: MTI, Kovács Tamás)

A beavatkozás is alátámasztotta, hogy a szervezet szempontjából szükséges a folyamatos fejlődés és fejlesztés a feladatok szakszerű megvalósításához. Ennek egyik elemeként a HUNOR Mentőszervezet új raktárcsarnokba költözött a BM OKF Gazdasági Ellátó Központ Budapest XVII. kerületi, Ferihegyi úti telephelyén, valamint a 2024. évi INSARAG Újraminősítés (INSARAG External Reclassification, IER) végrehajtására hajókonténerekből új földrengés szimulációs pálya épült fel.

¹ Kép és szöveg forrása: <https://www.blikk.hu/aktualis/veszhelyzet/hunor-magyar-mentok-torokorszagban-foldrenges/hbe3y23> (2026.03.16.)

2. ábra A HUNOR Mentőszervezet új raktárcsarnoka (Fotó: BM OKF)

A közelmúlt időszakának a törökországi bevetést követő másik nagy eseménye volt, hogy 2024-ben a HUNOR Mentőszervezet harmadszor is sikeresen teljesítette a nehéz városi kutató-mentő minősítéshez szükséges ENSZ INSARAG feltételeket. A nemzetközi minősítők által elbírált 176 ellenőrző pontból csupán 8 esetben kapott a csapat sárga pontot (un. fejlesztendő terület), 2012-ben 23, 2017-ben 22 sárga pontja volt [2]. Az európai régióban a 35, úgynevezett nehéz minősítésű (USAR) csapat közül a magyarországi HUNOR volt az első, amely **harmadszorra is megújította az ENSZ INSARAG minősítését**. Az ENSZ akkreditáció 5 évre szól, amelyet 2029. év őszén kell negyedszerre is megújítania a HUN-01 Mentőszervezetnek.

3. ábra A HUNOR Mentőszervezet 2024. szeptember 24-én, harmadik alkalommal is eredményesen megújította az ENSZ Nemzetközi Kutató és Mentő Tanácsadó Csoport

(INSARAG) Irányelv szerinti nehéz városi kutató és mentő (HUSAR) INSARAG Külső Újraminősítését (IER) (Forrás: BM OKF, ENSZ OCHA által kiállított oklevél)

Az előremutató fejlődés harmadik nagy, kiemelt eleme, hogy a HUNOR sikeresen regisztrált modulként az EU polgári védelmi eszköztárába. Az Európai Bizottság „UCPM-2024-ECPP-URC-IBA - európai polgári védelmi eszköztár, reagáló képességek fejlesztése és fenntartása” projekt szerint a fenntartási időszak alatt, tervezetten 2025. február 18. és 2028. február 18. (3 év), a HUNOR nemzetközi bevetettségét biztosítani kell, szükséges a rendszeres felkészítés, gyakorlás, és a katonai légi szállító eszközök rendelkezésre állása.

4. ábra A HUNOR Mentőszervezetet 2025. február 18-tól az Európai Polgári Védelmi Eszköztárban (ECPP) felajánlott és regisztrált kapacitásként tartják nyilván (Forrás: BM OKF, a brüsszeli ERCC által kiállított oklevél)

A kiemelt események tükrében továbbra is fontos feladat a későbbi időszaki valós alkalmazások előkészítése. Ennek érdekében a szervezet rendszeresen vesz részt gyakorlatokon. Egy ilyen eredményes gyakorlat volt a rendkívüli hideg környezetben végrehajtott dániai EU-MODEX, 2026. január 23-26. között.

2. MÉRFÖLDKÖVEK A 2024. ÉVBEN

A 2023-2024-es év fő kérdésköre a szervezetet érintően a nemzetközi minősítésre felkészülés volt.

Ennek részeként a felkészítési feladatok a következőkre terjedtek ki leginkább:

- a HUNOR Mentőszervezet török mentora és nemzetközi szakértők jelenlétében megtartott próbaminősítő és előminősítő gyakorlat,
- a szintén a mentor és nemzet-közi szakértők, jelentkezők részvételével tartott INSARAG koordinációs és műveletirányítási rendszer képzések,
- a Magyar Honvédség kecskeméti repülőbázisán tartott légi rakodási (cargo) gyakorlat, [3]
- a Készenléti Rendőrséggel közös vízből mentési gyakorlat,
- valamint a Magyar Honvédség helikopteres egységeivel közös kötéltechnikai tréning. [4]

Emellett a HUNOR Mentőszervezet tagjai nagy létszámmal részt vettek az új hajdúszoboszlói, INSARAG irányelveknek megfelelő szimulációs konténer-gyakorló pálya megépítésében, kialakításában. A végrehajtott feladatok biztosították a sikerességet, így a HUNOR Mentőszervezet

Európában egyedülállóan harmadszorra is megújította ENSZ szakértők előtt a nehéz-városi kutató-mentő kategóriában a minősítését 2024. szeptember 23-27. között. A rendezvényt jelentős hazai és nemzetközi sajtófigyelem, valamint kormányzati érdeklődés kísérte. A rendezvény zárásán a BM parlamenti államtitkára is jelen volt. A feladatok végrehajtása kapcsán a HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet működéséhez szükséges forrás biztosításáról szóló 1460/2023. (X. 26.) Korm. határozatban a 2024. évre biztosított 221.056.146 forint előirányzatot terv szerint használta fel.

5. ábra A HUNOR Mentőszervezet a harmadik alkalommal megújított NEHÉZ-USAR kategória szerinti ENSZ INSARAG minősítése, 2024. szeptember 24-én, Hajdúszoboszlón (Fotó: BM OKF, Szőke Péter)

6. ábra Városi kutató és mentő feladatokra, földrengés sújtotta területként berendezett konténergyakorlópálya és romváros (Fotó: BM OKF)

2024-ben a mentőszervezetnek a minősítésen felül egy külön kiemelt nemzetközi szintű feladata volt erdőtűz oltás kapcsán. A HUNOR Mentőszervezet tagjai tizenegy napon keresztül részt vettek az Észak-Macedón Köztársaság területén pusztító erdőtüzek megfékezésében, a tűzoltó szakalegységek támogatásában. Magyarország belügyminisztere a rendkívüli helytállásért érdemjel arany fokozatát adományozta a beavatkozásban résztvevők számára [5].

3. MÉRFÖLDKÖVEK A 2025. ÉVBEN

2025. évben a BM OKF a HUNOR Mentőszervezet eszközbeszerzésére, ECPP-2024-HU-HUSAR számon „*Nebéz városi kutató-mentő csapat kapacitás felajánlása az európai polgári védelmi eszköztárba (ECPP)*” címmel sikeres pályázatot nyújtott be. A pályázat keretében, mindösszesen 400 000 euró (300 000 euró európai uniós forrás, valamint 100 000 euró hazai forrás) értékben 177 garnitúra bevetési védőruházat, 15 sátorkészlet, valamint 20 VHF rádió és a hozzájuk tartozó átjátszóállomás, informatikai eszközök beszerzése valósult meg.

2025. február 18-tól a HUNOR Mentőszervezet az Európai Polgári Védelmi Eszköztárban (ECPP) felajánlott és regisztrált kapacitásként tartják nyilván, így a HUNOR azonnal, 3 év időtartamra bevethetővé vált az ECPP részeként az uniós polgári védelmi mechanizmus válaszműveleteiben. [6]

2025. március 24-26. között a mentőszervezet és az irányító szervezet képviselői részt vettek Genfben az INSARAG Irányító Csoportjának éves ülésén, amely a Humanitárius Hálózatok és Partnerségek Hete rendezvénysorozat keretében került megrendezésre. A találkozó egyik kísérő eseménye volt az INSARAG minősítési eljárás 20. évfordulója alkalmából szervezett OCHA/WHO panelbeszélgetés². Az ENSZ INSARAG Titkárságának felkérésére a programsorozat részeként a HUNOR egy kiállítás keretein belül is bemutatkozott. [7]

2025. június 2-án Románia, az európai uniós polgári védelmi mechanizmuson keresztül, szakértők felajánlását kérte a tagállamoktól a katasztrófa sújtotta parajdi sóbányában kialakult helyzet kezeléséhez. Az Európai Unió Veszélyhelyzet-reagálási Koordinációs Központja (ERCC) által szervezett küldetésben, négy magyar szakértő vett részt, köztük a HUNOR statikusa, a BME Építőmérnöki Kar oktatója. A magyar delegáció munkájához a BM OKF háttértámogatást nyújtott, valamint azt felszereléssel támogatta [8][9].

2025. június 4-7. között a HUNOR kötéletechnikai alegységének tagjaiból álló versenycsapat képviselte hazánkat Genfben a GrimpDay elnevezésű nemzetközi kötéletechnikai gyakorlaton és versenyen, amelyen a 8. helyezést érte el. [10]

2025. szeptember 22-24. között, a HUNOR a katasztrófavédelem hajdúszoboszlói kiképzőbázisán lévő szimulációs gyakorló pályán, a Nemzetközi Oktatási Központ (NOK) által vezetett projekt keretében, a Készenléti Rendőrséggel és nemzetközi szervezetekkel közös „*áldozatazonosítás terrorcselekmények (TVI) esetén*” nemzetközi együttműködési gyakorlaton vett részt. [11]

A gyakorlat keretein belül 27 fő újonc rendszerbeállítása valósult meg, akik ezt megelőzően két héten át részesültek felkészítésben a mentőszervezet működésével kapcsolatosan. A TVI gyakorlat költségvetésének terhére a hajdúszoboszlói pálya IER újraminősítés utáni munkavédelmi szempontú műszaki helyreállítása is megtörtént.

² Ezen a cikk szerzője panelistaként, illetve előadóként vett részt.

7. ábra Nemzetközi irányító törzs munkáját végzik a HUNOR Mentőszervezet tagjai, a dániai EU-MODEX gyakorlaton 2026. január 25-én, Tinglevben (Fotó: HUNOR Mentőszervezet)

A gyakorlat keretein belül 27 fő újonc rendszerbeállítása valósult meg, akik ezt megelőzően két héten át részesültek felkészítésben a mentőszervezet működésével kapcsolatosan. A TVI gyakorlat költségvetésének terhére a hajdúszoboszlói pálya IER újraminősítés utáni munkavédelmi szempontú műszaki helyreállítása is megtörtént. A HUNOR kötéletechnikai és vízimentő alegységének tagjai több esetben vettek részt a Rend-őrséget, valamint a Magyar Honvédséget érintő felkészítéseken, gyakorlatokon, bemutatókon és támogatták szaktudásukkal a társszervek szakértőinek felkészítését is.

4. AZ EU-MODEX NEMZETKÖZI GYAKORLAT 2026-BAN

Az unió polgári védelmi mechanizmusába bevonható képességek, valamint a nemzetközi katasztrófa-segítésgnyújtás erősítése érdekében a Johanniter-Unfall-Hilfe GmbH által vezetett, 19 nemzetközi partnerből álló konzorcium³ 2026. január 23–26. között terepgyakorlatot tartott Tinglevben, Dániában. Az EU-MODEX (moduláris gyakorlatok)⁴ konzorcium vezetője által Magyarország mellett Horvátország, Litvánia, Franciaország, Lengyelország és Spanyolország kapott meghívást a gyakorlatra.

A HUNOR számára a MODEX gyakorlatokon való részvétel nem ismeretlen, több EU-s gyakorlaton vett eddig részt:

- Olaszország 2013,
- Portugália 2017,
- Dánia 2025.

A 10. éves évforduló alkalmával 3 fő kapott elismerő érmet [8][9].

³ A konzorcium már 12 éve szervez folyamatosan nemzetközi szintű gyakorlatokat.

⁴ EU-MODEX gyakorlatok az „European Union Modules Exercise”, olyan képesség és egység gyakorlását segítik, amely uniós polgári védelmi modul kritériumoknak megfelel, vagy a gyakorlaton kíván minősíteni, majd regisztrálni. Az EU-MODEX 48 órás folyamatos terep- és törzsgyakorlat, ahol az Európai Bizottság 2025/704 végrehajtási határozat II. melléklete által (2025. április 10.) kiadott uniós polgári védelmi moduloknak megfelelő képességgel lehet részt venni.

A hat nemzet által delegált csapatok közül Magyarország vett részt a legnagyobb nehéz USAR (városi kutató-mentő csapat) kapacitással. Ezért a szervezők elvárták, hogy a csapat a nemzetközi művelet-irányítási feladatokat is ellássa az UCC-ben (USAR Irányító Egység). Ennek köszönhetően a gyakorlat alatt a HUNOR törzse teljes leterheltséggel dolgozott. A HUN-01 összesen 65 fővel, 4 mentőkutyával, valamint 13 tonna – 53 m³ mennyiségben ládázott, mintegy 170 millió forint értékű – speciális USAR felszereléssel vett részt. Ennek oka az, hogy a gyakorlaton elvárás volt, hogy minden résztvevő egység teljes önellátásra legyen berendezkedve. Legyen saját logisztika (szállítás, elhelyezés, étkezés, szaniter, a tél miatt sátorfűtés). A csapat az előírt felszerelésekkel rendelkezett, amelyeket egy korábbi pályázaton szerzett be:

„Nehéz városi kutató-mentő csapat kapacitás felajánlása az európai polgári védelmi eszköztárba (ECPP)” c. pályázat nettó 299 843 euró (uniós támogatás) + nettó 99 948 euró (saját forrás), ennek keretein belül megvalósult a

- a) Vészhelyzeti rádiós kommunikációs platformok (20 db rádió szett, 1 db adó és 1 db antenna),
- b) 15 db speciális pihenő sátor készletet beszerzése.

A rendkívüli hideg környezetben a pályázaton beszerzett eszközök tesztelése is megvalósult. Az új 15 db sátor névleges mérete 6*4 méter, dupla falú (téliestített). A sátrak a rövidebb és a hosszabb oldaluk mentén összekapcsolhatóak és összerögzíthetőek, a belső oldalfalak használata esetén is. Az esővíz elvezetés az összekapcsolt sátrak esetében is biztosított. A „Master bv 77” hőlégbefűvő berendezéssel egyszerre két sátor kifűtése is történhet.

A gyakorlat továbbá különös jelentőséggel bírt abból a szempontból is, hogy a HUNOR Mentőszervezet történetében első alkalommal valósult meg katonai stratégiai légi szállítás, amelyet a Magyar Honvédség két repülőgépe – egy KC390 Millennium és egy Airbus A319 – biztosított. ⁵

8. ábra A HUNOR Mentőszervezet a dániai EU-MODEX gyakorlaton 2026. január 24-én Tinglevben (Fotó: HUNOR Mentőszervezet)

⁵ Korábban már 2019-ben a NATO Vigorous Warrior gyakorlat (90 fős HUNOR) miatt Bukarestbe és 2023-ban törökországi segítségnyújtásra (55 fős HUNOR) során egy A319-es katonai géppel történt a kiutazás.

A magyar csapat fő erői (57 fő) Kecskemétről indultak 2026. január 23-án 03:00-kor két katonai repülőgéppel – egy KC390 Millennium és egy Airbus A319 – Billundba. Innen az előreküldött szárazföldi egységgel (8 fő, 4 jármű) együtt folytatták útjukat a Tinglevben található gyakorlótérre.

A hazautazás 2026. január 26-án, szintén a katonai repülőgépekkel történt (járatszám: HUF802 és HUF101), ismét KC-390 Millennium és egy Airbus A319 repülővel) érkezés Kecskemétre 16:50-kor. A logisztikai támogató egység (8 fő, 4 jármű) 2026. január 28-án, 15:00-kor érkezett meg.

Az állománnyal együtt kiutazott az Országos Mentőszolgálat 6 bajtársa (2 orvos, 3 mentőtiszt, 1 technikus), 1 civil állatorvos és a BME Építőmérnöki Kar egyetemi docense⁶ (statikus mérnök). [5].

A gyakorlat forgatókönyve egy 7,2-es erősségű földrengés következményeinek felszámolását modellezte, amely több települést érintett, jelentős infrastrukturális károkat okozott és tömeges sérüléseket feltételezett. A HUNOR Mentőszervezet a 48 órás, folyamatos földrengés szimuláció során két kárterületen hajtott végre mentési műveleteket, teljes önellátással, téli körülmények között, integrált mentőkutyás alkalmazással.

9. ábra A HUNOR Mentőszervezet tagjai sérültet emelnek ki az EU-MODEX gyakorlat szimulált romterületéről a 48 órás mozzanaton, 2026. január 24-én Tinglevben (Fotó: HUNOR Mentőszervezet)

A téli időjárásra való felkészülés érdekében az állomány és a mentőkutyák ellátására, elhelyezésére – a pihentetésre és fűthető sátrak alkalmazásával – fokozott figyelmet fordítottak, hogy a sérülések és balesetek kockázatát a lehető legkisebbre csökkentsék. A gyakorlat teljes időtartama alatt sérülés, baleset vagy rendkívüli esemény nem történt. A gyakorlat értékelésén elhangzott: a HUNOR a gyakorlat teljes időtartama alatt minden feladatát a kijelölt időkeretben magas szakmai színvonalon, a nemzetközi partnerek által is elismerten dolgozott. A HUNOR Mentőszervezet, valamint valamennyi HUNOR tag elismerő oklevelet kapott a szervezőktől.

⁶ A BME oktatója több éles bevetésen volt: Albánia (földcsuszamlás, 2019) Törökország (földrengés, 2023), Románia (EU Polgári Védelmi Szakértőként parajdi sóbánya, 2025)

A légi szállítási művelet mérőföldkő a civil-katonai együttműködésben, és egyértelműen bizonyította, hogy Magyarország képes gyorsan, szervezeten és önállóan nemzetközi bevetésre eljuttatni a nehéz városi kutató mentő kapacitást. A légi szállítás során mind a rakodási, mind a repülésbiztonsági, mind pedig a fogadó országba történő beléptetés és logisztikai integráció folyamata zökkenőmentesen zajlott, ami megerősítette a civil–katonai együttműködés hatékonyságát és jövőbeni alkalmazhatóságát..

Magyarország 80 000 euró (31,1 millió forint) támogatásban részesült a gyakorlatot szervező konzorcium részéről, kizárólag dologi kiadások fedezésére, így az igénybe vett eszközök karbantartására, javítására, készletek, fogyóanyagok visszapótlására is. A HUNOR Mentőszervezet részvétele a dániai EU-MODEX gyakorlaton egyértelműen hozzájárult a nemzeti felkészültség erősítéséhez.

5. ÚJONCOK TOBORZÁSA 2026-BAN

2023-ban két ütemben 13 fő és 18 fő, azonban 2024-ben az IER eljárás miatt szünet következett, majd 2025-ben 27 fő újonc kiválasztására és kiképzésére került sor. [12]

10. ábra A HUNOR Mentőszervezet újoncai (utánpótlás) rendszerbeállító gyakorlaton 2025. szeptember 27-én, Hajdúszoboszlón a TVI gyakorlaton egyik mozzanatán (Fotó: BM OKF, Szőke Péter)

A szakfelkészítések kitértek az alegységekben végzett kutató-mentő műveleteken túlmenően a vezetési és irányítási törzs által ellátandó feladatokon át a speciális megtámasztási, keresőkutyás és logisztikai tevékenységgel bezárólag valamennyi, a mentőszervezet feladatellátása során felmerülő témakörre.

2025-ben a hajdúszoboszlói Kiképző és Raktárbázison ENSZ INSARAG alaptanfolyam keretében került sor a korábban a HUNOR Mentőszervezetbe jelentkezett és az alkalmassági vizsgálatokon megfelelt állomány tagjainak elméleti és gyakorlati felkészítésére. A kialakított romváros területén a felkészítés a tervezettek szerinti tematika alapján elméleti és gyakorlati képzés keretein belül történik.

Az újoncok (utánpótlás) toborzására Toborzási Terv került jóváhagyásra. A 2026. évre a HUNOR Mentőszervezet utánpótlásának biztosítása érdekében a következő (újonc) elméleti és gyakorlati képzés, valamint rendszerbeállító gyakorlat tervezve.

Típus	Időpont	Helyszín
Elméleti képzés (INSARAG Irányelv)	2026.04. hó	Hajdúszoboszló romváros
Gyakorlati képzés terepgyakorlat	2026.06 hó	Hajdúszoboszló romváros
Rendszerbeállító gyakorlat	2026.06. hó	Hajdúszoboszló romváros
Alá- ki- és megtámasztás alapképzés	2026.09. hó	Hajdúszoboszló romváros
Kötéltechnikai alapképzés	2026.09. hó	Hajdúszoboszló romváros
Felderítő képzés, elmélet és gyakorlat	2026.09. hó	Hajdúszoboszló romváros

1. táblázat A HUNOR Mentőszervezet újoncainak kiképzési terve 2026-ban (Forrás: BM OKF, Toborzási Terv, kivonat)

Vezetői továbbképzések és a célfeladatok teljesítésére érdekében, a Rendészeti Továbbképzési Rendszerben az érintett állomány számára előírt havi on-line képzések rendje 2026-ban.

Típus	Időpont	Helyszín
Vezetői továbbképzés, videó konferencia keretében	havi rendszerességgel	On-line térben
Célfeladat teljesítése, on-line előadások önálló feldolgozásával	havi rendszerességgel, negyedéves teljesítéssel	BM Rendészeti Továbbképzési Rendszerben

2. táblázat A HUNOR Mentőszervezet állományának kiképzési rendje (Forrás: BM OKF, Toborzási Terv, kivonat)

5. KÖVETKEZTETÉS

ENSZ INSARAG minősített HUNOR mentőszervezetek képességeinek fejlesztésével, azok eseménykezelésbe való aktív bevonásával hozzájárult hazánk lakosságának élet- és vagyonbiztonságának fokozásához [13][14]. A célok és a feladatok illeszkednek a BM OKF 2026. évi Munkaprogramjának 6. pontjához, amely szerint az Európai Polgári Védelmi Eszköztárban felajánlott és regisztrált HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet azonnali bevetetőségét az uniós polgári védelmi mechanizmus válaszműveleteiben biztosítani kell. Magyar Honvédség repülőeszközei képesek a HUNOR Mentőszervezet nagy tömegű, speciális felszerelésének és állományának gyors, összehangolt és biztonságos mozgatására nemzetközi bevetés esetén is. Az EU-MODEX gyakorlaton, a katonai légi szállítás bevonása bizonyította, hogy ez a szállítási mód működőképes, gyors és megbízható, amely jelentősen növeli a magyar mentőkapacitás nemzetközi reagáló-képességét. Magyarország ENSZ és EU akkreditáció fenntartásával, nemzetközi gyakorlatokon való rész-vételével bizonyította, hogy a HUNOR Mentőszervezetet rövid időn belül, összehangoltan és hatékonyan képes nemzetközi feladatokra rendelkezésre bocsátani, ami tovább erősíti hazánk megítélését és a katasztrófavédelemre való felkészültségét.

6. ZÁRÓ MEGJEGYZÉSEK

A HUNOR Mentőszervezetbe való hivatásos tűzoltók felvétele folyamatos. A jelentkezőknek pszichikai, fizikai és speciális egészségügyi szűrésen kell átesniük, majd elméleti és gyakorlati képzéseket kell teljesíteniük. A HUNOR Mentőszervezet utánpótlásának jelentkezési követelményeit a hatályos a HUNOR Mentőszervezet működéséről és alkalmazásáról szóló belső BM OKF norma tartalmazza.

11. ábra A HUNOR Mentőszervezet a törökországi Antakya településen 2023. február 7-én a Mike-1 szektorban (Reneszánsz Rezidencia). A mentőszervezet hatnapos kint tartózkodása alatt 17 túlélőt, köztük 3 gyermeket mentett ki a romok alól [15]. Fotó: HUNOR Mentőszervezet, Farkas Roland tűzoltó őrnagy

A HUNOR Mentőszervezetről még tartalmasabb tájékoztatást a [BM OKF Internetes web-oldalán](#), vagy a [Wikipedia felületén](#) olvashat az érdeklődő.

Az ENSZ INSARAG Irányító Bizottsági ülésén Genfben, Svájcban 2026. március 10-én jóváhagyták az INSARAG Irányelv 2026-os, megújított verzióját. Így az elkövetkező INSARAG külső minősítéseket (IEC) és újraminősítéseket (IER) ezen dokumentum alapján kell végrehajtani.

A HUNOR Mentőszervezetnek az Európai Polgári Védelmi Eszköztárban (ECPD) a 3 éves ciklusa 2028. február 18-án jár le, az 5 évre szóló ENSZ minősítését 2029. őszén kell megújítani.

7. JOGFORRÁSOK

ENSZ INSARAG Irányelv 2020. évi változata

2025/704 Bizottság Végrehajtási Határozata (2025. április 10.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról szóló 1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozat végrehajtására vonatkozó szabályok megállapításáról, valamint a 2014/762/EU és az (EU) 2019/1310 bizottsági végrehajtási határozat hatályon kívül helyezéséről

1313/2013/EU európai parlamenti és tanácsi határozatra (2013. december 17.) az uniós polgári védelmi mechanizmusról

24/2023. BM OKF Intézkedés, a HUNOR Mentőszervezet működéséről és alkalmazásáról [belső dokumentum]

1/2026 BM OKF Parancs, a HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet „EU MODEX 2026 USAR” nemzetközi gyakorlaton történő részvételével kapcsolatos feladatokról [belső dokumentum]

Megalakítási Terv és Működési Rend, a HUNOR Mentőszervezet nehéz kategóriájú városi kutató és mentő csapathoz, a BM OKF főigazgatója által jóváhagyva 2023. november 29-én [belső dokumentum]

8. IRODALOMJEGYZÉK

- [1] Jackovics Péter A HUNOR Mentőszervezet bevetése Törökországban VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 9: Különszám pp. 1-2., 2 p. (2024) [Online]. Elérhetőség: <https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/article/view/15701/12901> (2026.03.16.)
- [2] Jackovics Péter; Herbák, Dóra Magyarország Központi Mentőszervezete: a HUNOR VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 2:1 pp. 245-262. , 18 p. (2017) [Online]. Elérhetőség: https://real.mtak.hu/50617/1/18_jackovics_herbak_u.pdf (2026.03.16.)
- [3] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/288965/legi-rakodasi-gyakorlat-kecskemeten> (2026.03.16.)
- [4] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/291496/helikopteres-vizimentesi-gyakorlaton-a-hunor-mentoszervezet> (2026.03.16.)

- [5] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/284848/megkezdték-a-beavatkozást-a-magyar-tuzoltok-eszak-macedoniaban> (2026.03.16.)
- [6] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/287155/megkezdodott-a-hunor-mentoszervezet-fejlesztese> (2026.03.16.)
- [7] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/289118/emlekkiadvany-a-nemzetkozi-varosi-kutato-mento-csapatokrol> (2026.03.16.)
- [8] Hábermayer Tamás Segédlet a városi kutató-mentő csapatok ENSZ INSARAG 2020 szerinti minősítésének végrehajtására, 51 p. (2023) [Online]. Elérhetőség: <https://tolna.katasztrofavedelem.hu/application/uploads/documents/2023-03/81232.pdf> (2026.03.16.)
- [9] Hábermayer Tamás Az Európai Unió Bravo Polgári Védelmi Csapat biztonsági tisztjének feladatai a 2023. február 6-i törökországi földrengések után. VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 8: különszám pp. 76-82., 7 p. (2023). [Online]. Elérhetőség: <https://ojs.mtak.hu/index.php/vedelemtudomany/issue/view/1103/795#page=76> (2026.03.16.)
- [10] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/290483/jo-eredmennyel-zart-a-hunor-a-grimppday-versenyen> (2026.03.16.)
- [11] A Rendőrség hivatalos honlapja [Online]. Elérhetőség: <https://www.police.hu/hu/hirek-es-informaciok/legfrissebb-hireink/szervezeti-hirek/robbanas-a-romvarosban-osszefogassal-a> (2026.03.16.)
- [12] Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság [Online]. Elérhetőség: <https://katasztrofavedelem.hu/29/hirek/276073/esku-a-zaszlok-alatt-uj-tagok-a-hunor-ban> (2026.03.16.)
- [13] Tóth András; Prepok Attila A Mura folyón 2023. augusztusában levonult ár védekezési munkálatainak katasztrófavédelmi tapasztalatai VÉDELEM TUDOMÁNY: KATASZTRÓFAVÉDELMI ONLINE TUDOMÁNYOS FOLYÓIRAT 10 : 3 pp. 73-86. , 14 p. (2025) [Online]. DOI: <https://doi.org/10.61790/vt.2025.20612> (2026.03.16.)
- [14] Ambrusz József Kommunikációs modellek és elméletek a hatékony válságkezelésre. POLGÁRI VÉDELMI SZEMLE 18: Különszám pp. 11-19., 9 p. (2026) [Nyomtatott].
- [15] Jackovics Péter Nemzetközi földrengés kutató- és mentőcsapatok, orvosi alegységek együttes tevékenysége HONVÉDORVOS 75:1-2 pp. 30-49., 20 p. (2023) [Online]. Elérhetőség: <https://doi.org/10.29068/HO.2023.1-2.30-49> (2026.03.17.)

A nemzetközi koordináció hálózatelemzése a HUNOR Mentőszervezet 2026. évi dániai gyakorlata során

Network Analysis of Multinational Coordination during the HUNOR Rescue Organisation's 2026 MODEX in Denmark

dr. Kempelen Domokos t. szds.
szerző

Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság, kiemelt főelőadó
HUNOR Hivatásos Katasztrófavédelmi Mentőszervezet, összekötő tiszt
Email: domokos.kempelen@katved.gov.hu

ORCID: 0000-0001-6531-4404

Absztrakt:

A nemzetközi katasztrófavédelmi műveletek során a hatékony koordináció és információáramlás alapvető feltétele a különböző nemzeti kapacitások sikeres együttműködésének. A cikk célja ezen folyamatoknak a szerkezeti vizsgálata egy szimulált földrengési helyzetben végrehajtott nemzetközi városi kutatási és mentési gyakorlat során.

A kutatás empirikus, kvantitatív megközelítésen alapul, és a MODEX 2026 Tinglev gyakorlat során működő USAR Coordination Cell (UCC) kommunikációs adatainak feldolgozására épül. Az elemzés alapját a gyakorlat teljes, 48 órás időszakában generált e-mail kommunikáció metaadatainak vizsgálata képezte. A kutatás két szinten valósult meg: egyrészt leíró statisztikai módszerekkel történt a kommunikációs terhelés és időbeli mintázatok vizsgálata, másrészt a kommunikációs struktúra hálózatelemzési modellezése a Social Network Analysis módszertan alkalmazásával.

Az eredmények azt mutatják, hogy a kommunikáció erősen központosított struktúrát követett, amelyben az UCC kulcsfontosságú információs és koordinációs csomópontként működött. A vizsgálat rámutat arra, hogy a központosított koordináció hatékonyan támogatja a közös helyzetkép kialakítását, ugyanakkor jelentős kommunikációs terhelést ró a koordinációs központra.

Kulcsszavak: nemzetközi koordináció, USAR, kommunikációs hálózatelemzés, katasztrófavédelmi együttműködés, MODEX gyakorlat

Abstract:

Effective coordination and information flow are essential prerequisites for successful cooperation among multinational disaster response capacities. This study aims to examine the structure of coordination and communication among multinational teams during an international USAR exercise conducted in a simulated earthquake scenario.

The research follows an empirical, quantitative approach and is based on the analysis of communication data generated by the USAR Coordination Cell (UCC) during the MODEX 2026 Tinglev exercise. The analysis relies on metadata from email communications generated during the full 48-hour operational period of the exercise. The research was conducted on two analytical levels. First, descriptive statistical methods were applied to examine communication load and temporal patterns. Second, the communication structure was modelled using network theory within the framework of Social Network Analysis.

The results indicate that the communication structure followed a strongly centralised pattern in which the UCC functioned as a key information and coordination hub. The findings suggest that centralised coordination effectively supports the development of a common operational picture among participating teams. At the same time, this structure concentrates a significant communication load on the coordination center.

Keywords: multinational coordination, USAR, communication network analysis, disaster response cooperation, MODEX exercise

1. BEVEZETÉS

Az Európai Unió Polgári Védelmi Mechanizmusa keretében megvalósuló EU Module Exercises (a továbbiakban: EU MODEX) gyakorlatok elsődleges célja a nemzetközi katasztrófavédelmi kapacitások együttműködésének fejlesztése.[1] A 2026. évi gyakorlat az EU MODEX 12. ciklusának 5. gyakorlataként valósult meg, amely során több nemzet – Franciaország, Magyarország, Lengyelország, Litvánia, Spanyolország és Horvátország – különféle képességei egy szimulált földrengési helyzetben hajtottak végre közös műveleteket.

A cikk célja annak bemutatása, hogy a magyar HUNOR nehéz városi kutató-mentő (USAR) csapat miként valósította meg a nemzetközi kommunikációt a gyakorlat során, különös tekintettel az USAR Coordination Cell (UCC) működtetésére, valamint annak bemutatása, hogy egy nemzetközi irányítás miként valósul meg egy szimulált földrengési szituációban. A vizsgálat empirikus adatfeldolgozáson alapul, és a kommunikációs struktúra mennyiségi, valamint szerkezeti értékelésére épül.

2. A HUNOR USAR UCC MŰKÖDTETÉSE A GYAKORLATON

1.1 A műveleti környezet és az UCC szerepe

A gyakorlat során a kutatási és mentési feladatokat több nemzet USAR-egységei hajtották végre városi környezetben, párhuzamosan működő kárhelyeken. A résztvevő kapacitások (EU-s terminológiában modulok) között szerepeltek magyar, francia, lengyel és litván USAR csapat, továbbá egy spanyol statikai mérnöki szakértői csapat és egy horvát, drónműveletekre és térinformatikai feladatok végrehajtására specializálódott egység.

A UCC feladata a nemzetközi egységek közötti információáramlás biztosítása, a kárhelyek kiosztásának koordinálása, az erőforrások összehangolása, valamint a Local Emergency Management Authority¹ (LEMA) irányába történő kapcsolattartás.

A Nemzetközi Városi Kutató-Mentő Tanácsadó Csoport (International Search and Rescue Advisory Group, INSARAG) minősítési rendszerében egy nehéz USAR csapatnak bizonyítania kell azt, hogy képes az UCC működtetésére önállóan is. Ez a követelmény nem pusztán adminisztratív jellegű, hanem a nemzetközi beavatkozások során elvárt koordinációs felelősségből fakad: a minősített csapatnak képesnek kell lennie a nemzetközi egységek közötti információáramlás strukturálására, a jelentések kezelésére, a műveleti prioritások összehangolására és a helyi hatóságokkal történő kapcsolattartásra.

Ugyanakkor a gyakorlati tapasztalatok – még szimulált környezetben végrehajtott gyakorlat esetén is – azt mutatják, hogy a kommunikációs és dokumentációs terhelés mértéke rendkívül jelentős. A beérkező és kimenő információk folyamatos feldolgozása, a párhuzamos nemzetközi egyeztetések, és a döntés-előkészítés olyan intenzív humánerőforrás-igényt generál, amely indokoltá teszi a nemzetközi részvételt az UCC működtetésében. A koordinációs terhek megosztása hozzájárul ahhoz, hogy egyetlen csapatra se nehezedjen aránytalan információs és szervezési nyomás egy komplex, valós beavatkozási helyzetben. A HUNOR, mint a gyakorlaton résztvevő egyetlen nehéz USAR csapat a gyakorlat kezdetétől működtette az UCC-t. A koordinációs tevékenység már az érintett területre történő megérkezést követő első percekben megkezdődött. A 48 órás műveleti időszak első 38 órájában a HUNOR látta el az UCC vezetését és működtetését, majd a tanulási célok érdekében a vezetői („Manager”) pozíció átadásra került a francia csapat részére, miközben a logisztikai működtetés továbbra is a magyar egység feladata maradt.

¹ helyi veszélyhelyzet-kezelési hatóság

1.2 Az UCC felépítése és a feladatok megvalósulása a MODEX 2026 gyakorlaton

Az INSARAG USAR Coordination Manual [2] az UCC működtetéshez öt funkciót kapcsol: vezetői (manager), műveleti (operations), tervezési (planning), logisztikai (logistics), és információmenedzsment (information management). Ezek a funkciók lényegében a beosztásokhoz vagyis emberekhez köthetőek. A korábban hivatkozott kézikönyv ugyanakkor kifejezetten rugalmasá teszi az UCC felépítést, amely az adott esemény igényei szerint skálázható, mert az egyes funkciókban dolgozók száma dinamikusan változhat a küldetés során, figyelembe véve az adott időpontban rendelkezésre álló személyzet létszámát. „Egy személy több funkciót is elláthat. Több személy is elláthat egyetlen funkciót.” [2]

A beosztások betöltésének módját és lényegében a belső szervezeti hierarchiát az INSARAG ajánlás később két módon definiálja a kötelezően alkalmazandó formanyomtatványokban. Megkülönböztet egyszerű (alap) és komplex felépítést. Előbbi esetében a betöltendő funkciók a Manager, Planning, Logistics, Information Management míg utóbbi esetében Manager, Deputy Manager, Operations, Planning, Logistics, és Information Management. [3]

A gyakorlaton modellezett terhelés esetében a tapasztalat azt mutatja, hogy műszakonként legalább négy fő szükséges a hatékony működéshez: koordináció, információkezelés, helyzetértékelés és technikai támogatás. Folyamatos munkavégzés esetén ez minimum 8-12 fős állományt jelent váltásos rendszerben. Ekkora mennyiségű szakembert azonban egy csapat csak nehezen tud kiadni, ezért a csapatok közötti nemzetközi koordináció kiemelten fontos. A HUNOR Mentőszervezet a gyakorlaton az UCC működtetéshez szükséges tervezett törzslétszámmal vett részt, ugyanakkor a terhelés és az állomány megfelelő pihentetése érdekében szükség volt az UCC működtetéséhez bevonni külföldi csapatokat is. Ez megfelelt annak, hogy a gyakorlaton a HUNOR tervezett tanulási célja volt az UCC működtetése nemzetközi együttműködés keretében.

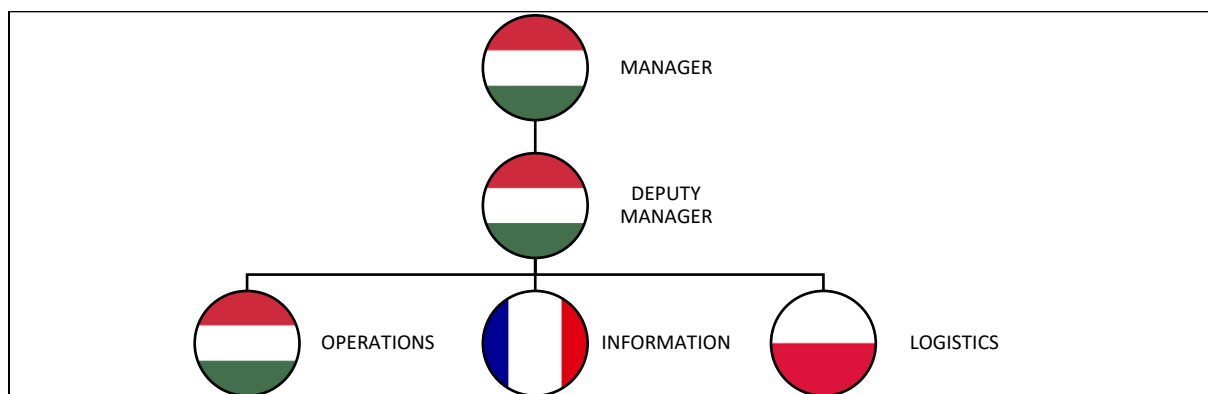
INSARAG ajánlás		Megvalósulás a MODEX 2026 gyakorlaton		
-		Nappal		Éjjel
Egyszerű felépítés	Komplex felépítés	Egyszerű felépítés	Komplex felépítés (nemzetközi)	-
Manager	Manager	Manager	Manager	-
-	Deputy Manager	-	-	Deputy Manager
-	Operations	Operations	Operations	Operations
Planning	Planning	-	Planning	-
Logistics	Logistics	Logistics	Logistics	-
Information Management	Information Management	Information Management	Information Management	-
4 fő / váltás	6 fő / váltás	4 fő	5 fő	2 fő

1. táblázat A MODEX gyakorlaton megvalósult UCC felépítés az INSARAG ajánlás összehasonlítása (készítette a szerző)

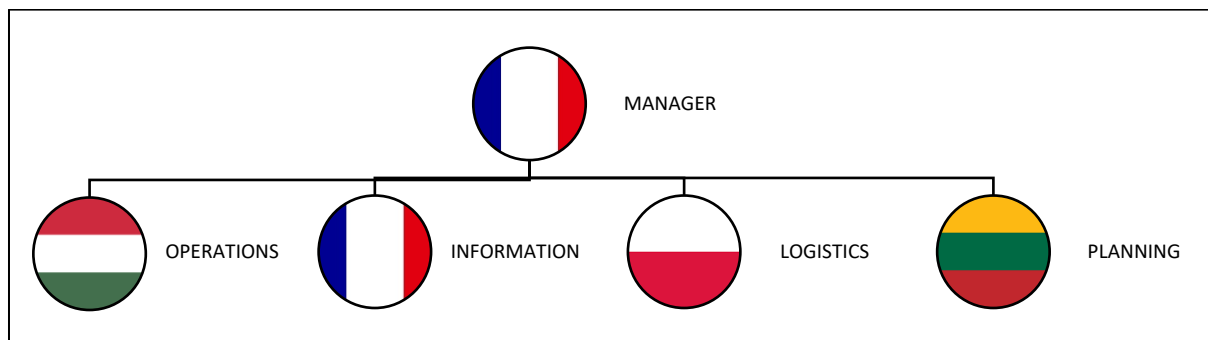
Mint korábban említésre került, az INSARAG kézikönyv megengedi, hogy az UCC-t működtető szakemberek létszáma rugalmasan változtatható legyen. Ahogyan az 1. táblázat is mutatja a terhelés függvényében és a váltások megszervezése érdekében erre sor is került, mivel a gyakorlat közben kiemelkedő terhelés esetén további összekötő tisztek kerültek bevonásra az UCC működtetésébe, illetve az erőforrás gazdálkodást nagyban befolyásolta az, hogy aktuálisan mennyi nemzetközi csapat működik közre.

1.3 Az UCC nemzetközi felépítése

UCC felépítése nem kifejezetten a nemzetközi együttműködés elvére épül. Az INSARAG az országba érkező vagy ott tartózkodó minősített csapat feladataként határozza meg, hogy működtesse vagy segítse működtetni az UCC-t [4]. Amennyiben egy csapat felel a működésért az nagy terhet jelent, hiszen a legkedvezőbb INSARAG ajánlás esetén is nélkülözni szükséges négy összekötő tiszttel. Amennyiben egy másik csapat önként vállalva segít a működtetésben, az megosztja a csapatokra neheztülő terheket és elméletileg nincs annak határa, hogy hány csapat delegálhat embert az UCC-be. Ebben az esetben a koordinációs struktúra nem egyetlen nemzeti kontingensre, hanem integrált, közös működésre támaszkodik. A MODEX 2026 gyakorlaton az UCC személyi állománya különböző nemzetek szakembereiből tevődött össze, ahol a vezetői, információkezelési, tervezés, logisztika és adminisztratív funkciók egymásra épülve, de világosan elkülönített felelősségi körök mentén működtek. A kezdeti szakaszban a HUNOR biztosította a koordinációs keretet és a vezetési struktúrát, majd a feladatátadás során a vezetői szerepkör nemzetközi partner részére került átadásra, miközben a működés folytonossága fennmaradt. Ez a modell jól szemlélteti, hogy a UCC nem statikus, nemzeti (csapatközpontú) szervezet, hanem rugalmas, moduláris felépítésű koordinációs platform, amely képes a vezetési funkciók rotációjára, a közös döntéshozatalra, és a terhelés megosztására. A nemzetközi felépítés egyben biztosítja a transzparens információáramlást a részt vevő USAR csapatok, a LEMA, és a speciális kapacitások között, miközben csökkenti annak kockázatát, hogy a központi koordináció túlzottan egyetlen nemzeti állományra nehezedjen.

2. kép Az UCC kezdeti működésének nemzetközi felépítése. Műveleti idő 0-8 óra
(készítette a szerző)

3. kép Az UCC működésnek nemzetközi felépítése. Műveleti idő 38-48 óra
(készítette a szerző)

2.1 Az UCC működéséhez kapcsolódó kommunikáció vizsgálatának módszertana

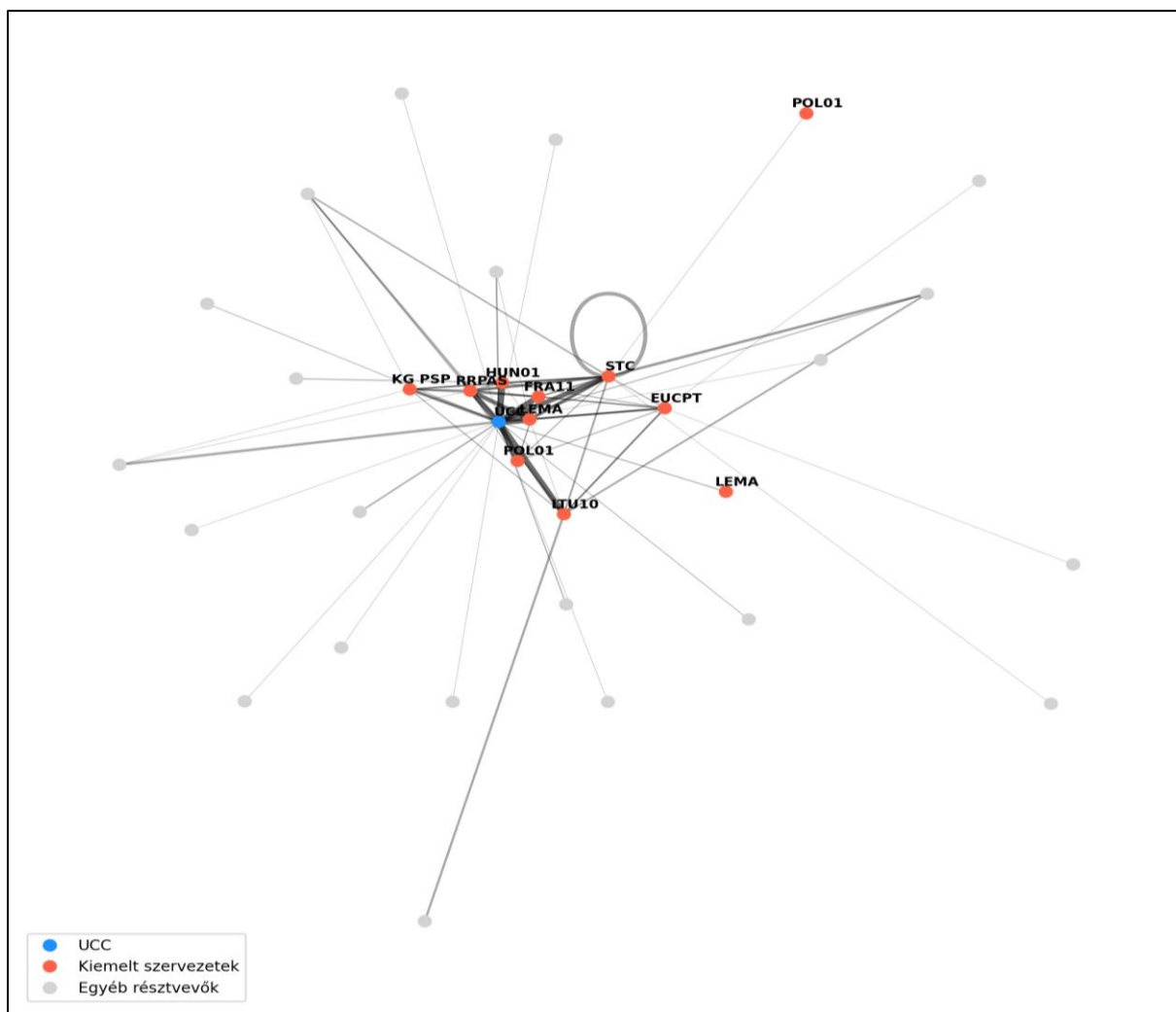
A vizsgálat empirikus, kvantitatív megközelítésben készült, amely a MODEX 2026 gyakorlat során az UCC által kezelt teljes e-mail kommunikáció metaadat-alapú feldolgozására épült. Az elemzés alapját a műveleti időszak alatt archivált levelezési állomány képezte. A kutatás kizárólag a kommunikáció szerkezetére, intenzitására és hálózati jellemzőire fókuszált; a levelek teljes tartalmi, elemzése nem képezte a vizsgálat tárgyát. Az adatfeldolgozás során kizárólag metaadat-szintű információk kerültek kinyerésre és elemzésre. Ezek közé tartozott a feladó és címzett azonosítása, a másolatban szereplők (CC) listája, az időbélyeg (dátum, óra, perc), a mellékletek száma, valamint az üzenetek terjedelmére vonatkozó adatok. A hálózati csomópontok nem természetes személyeket, hanem funkcionális szervezeti egységeket reprezentáltak (pl. UCC, LEMA, nemzeti USAR egységek), ezáltal biztosítva az anonimitást és az adatvédelmi megfelelést. Az adatállomány a feldolgozás során letisztításra került, amely során eltávolításra kerültek az automatikus rendszerüzenetek és a duplikált bejegyzések. Először megszámlálásra került a teljes e-mail forgalom, az időegységre jutó üzenetszám, a csúcsterhelési időszakok, valamint az üzenetek átlagos és maximális terjedelme. Az időbeli eloszlás vizsgálata időszerelemzési megközelítésben történt, amely lehetővé tette a műveleti ciklusok és intenzív koordinációs periódusok azonosítását. A leíró statisztikai elemzés célja a kommunikációs terhelés objektív számszerűsítése volt.[5] A második elemzési szint a kommunikációs struktúra hálózatelméleti vizsgálata volt, amely a Social Network Analysis (SNA) módszertanára épült. [6] A kommunikációs rendszer irányított, súlyozott gráfként került modellezésre. A csomópontok a funkcionális szervezeti egységeket reprezentálták, míg az élek a feladó és címzett közötti e-mail kapcsolatot jelölték. Az élek súlya az adott csomópontpár között váltott e-mailek darabszámán alapult, az irányítottság pedig a kommunikáció irányát tükrözte. Összességében a metaadat-alapú leíró statisztikai elemzés és a hálózatelméleti modell kombinációja reprodukálható, objektív keretet biztosított a MODEX 2026 gyakorlat során megvalósult nemzetközi kommunikáció strukturális vizsgálatához.

2.2 Az UCC kommunikációjának kvantitatív elemzése

Az UCC tevékenységének értékelésére az egyik legjobb mutató a kezelt bejövő és kimenő e-mailek mennyisége volt. Ennek oka, hogy az ICMS 3.0 mint az INSARAG által a csapatok számára kötelezően előírt koordinációs felület, szakrendszerként kifejezetten célzott feladatok végrehajtásra szolgált, ezért a csapatok az UCC-vel történő, valamint a UCC a fogadó országgal való kapcsolattartást elsősorban e-mailen keresztül valósították meg. Ez magyarázza a nagyszámú elektronikus levelezést a gyakorlat során. Az e-mail alapú kommunikációt ezen a gyakorlaton egy csevegőalkalmazás is kiegészítette, amely közvetlenebb és gyorsabb kapcsolattartást tett lehetővé a csapatok, a UCC, és a LEMA között. A csevegőalkalmazás végpontok közötti titkosítása miatt az ott létrejövő kommunikációs kapcsolatok nem lettek figyelembe véve és nem befolyásolták a későbbi fejezetekben tárgyalt hálózat felépítését. A 48 órás gyakorlat során az UCC összesen 843 darab e-mailt kezelt (bejövő és kimenő együttesen). A kommunikáció intenzitása a műveleti csúcsidőszakokban kiemelkedően magas volt. A legmagasabb percenkénti terhelés 4 e-mail/perc volt 2026. január 24-én 10:36-kor, míg az óránkénti csúcs 39 e-mail volt a 12:00–12:59 közötti időszakban. Ez gyakorlatilag másfél percenkénti levelezési aktivitást jelentett. A rendszerben összesen 379 melléklet került kezelésre, ami azt jelenti, hogy átlagosan minden 2,2 e-mail tartalmazott csatolt dokumentumot. A leghosszabb e-mail 20 461 karakter terjedelmű volt, amely megközelítőleg 3-4 A4 oldalnyi szövegnek felel meg. A fenti adatok arra utalnak, hogy az UCC működtetése jelentős dokumentum feldolgozási kapacitást igényel. A kommunikáció nem pusztán rövid státuszjelentésekből állt, hanem részletes szakmai és koordinációs tartalmakból, amelyek feldolgozása idő- és humánerőforrás-igényes. A gyakorlat során a legforgalmasabb időszakban két képzett összekötő tisztet vont el a hivatalosan betöltendő pozíciójuktól az, hogy az e-mailen érkező információkat kezeljék, valamint, hogy párhuzamosan az ICMS 3.0 rendszerrel feladatokat határozzanak meg vezetői (manager) utasítás alapján a végpontokon lévő csapatoknak.

2.3 Az UCC kommunikációjának kvantitatív elemzése

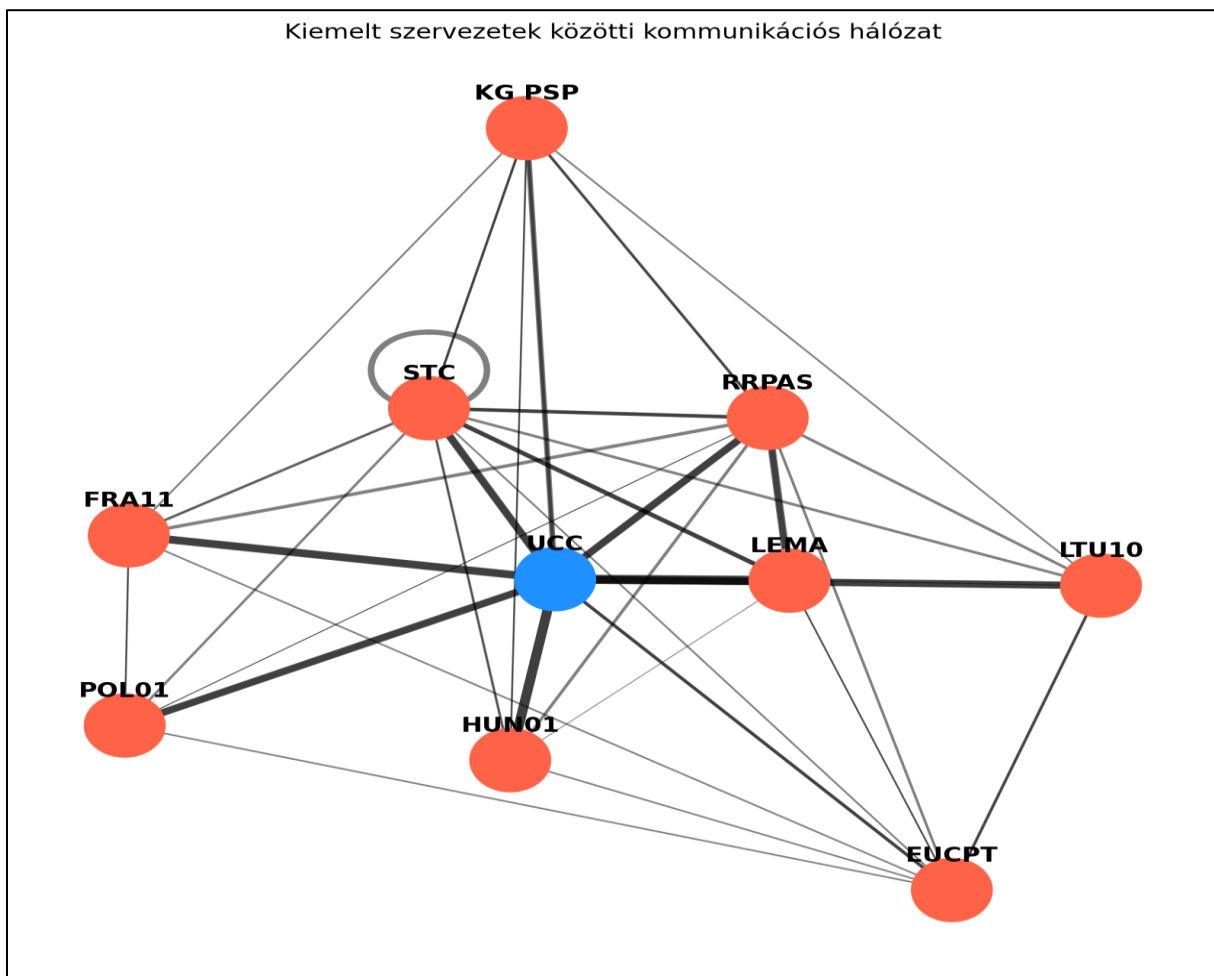
A kommunikációs hálózati szerkezeti vizsgálata azt mutatta, hogy az UCC egyértelműen központi csomópontként működött, szerepét egyetlen oldalági szereplő sem vette át. A legaktívabb csomópontok sorrendben: UCC, LEMA, HUN01, FRA11, majd LTU10, CRO és POL10, vagyis az USAR műveletekért felelős koordinációs szerv, a fogadó ország, a magyar USAR csapat, a francia USAR csapat, a litván USAR csapat, a horvát drónos csapat, és a lengyel USAR csapat. A hálózati struktúra megfelelt a műveleti koordinációs modell elvárásainak: az információáramlás elsődlegesen a nemzetközi csapatoktól az UCC felé irányult, illetve intenzív kapcsolat volt megfigyelhető az UCC és a LEMA között. Ez azt jelzi, hogy az INSARAG által elvárt [7] központosított koordinációs modell működőképes és strukturált információáramlást biztosított.

4. kép Kommunikációs hálózat diagram az UCC munkájáról
(hálózat elemző szoftverrel készítette a szerző)

Az 5. ábra az UCC műveleti kommunikáció teljes hálózatát mutatja. Jól látható, hogy a rendszer központi eleme az UCC, amelyen keresztül a legtöbb információ áramlik. A vastagabb kapcsolatok az intenzívebb együttműködést jelzik az egyes nemzetközi egységekkel. A struktúra egyértelműen központosított, ami gyors döntéstámogatást és összehangolt irányítást tett lehetővé, valamint jól tükrözi az UCC kulcsszerepét a nemzetközi műveleti koordinációban. A hálózatelemzés ugyanakkor hibafeltáró eszközként is alkalmazható. A 4. ábrán láthatjuk azt a furcsaságot, hogy a POL01 kétszer szerepel és egyik esetben a központban nagy forgalmú helyen vesz részt a hálózat felépítésben, míg a másik esetben a kommunikáció peremterületére került.

A magyarázat erre a jelenségre, hogy gyakorlat kezdetén például a POL01 csapat hibás elérhetőségi adatot adott meg a Team Fact Sheet dokumentumban, amelynek következtében több üzenet nem a megfelelő címzethez érkezett. Az ilyen típusú strukturális anomáliák azonosítása a hálózatelemzés egyik gyakorlati haszna. Az megjelenített elemzésben (4. ábra) ha nem a teljes kommunikációt vesszük alapul, hanem a gyakorlat tekintetében a műveleti idő szerinti legaktívabb időszakot, akkor nem kerül a POL01 a kommunikációs ábra szélére, hiszen a gyakorlat előrehaladtával tisztázásra került a félreértés. Mind a 4. ábra mind az 5. ábra esetében megfigyelhetünk a STC, vagyis a spanyol strukturális mérnök csapat körül egy önmagába záródó kommunikációs vonalat. Ennek az oka pont talán az e-mail alapú elemzés hátulütője, mivel a spanyol csapat és az UCC közötti kommunikáció során, megjelentek a kettős e-mailek, vagyis olyan e-mailek, amelyek továbbításra vagy másolatban küldésre kerültek több címzettek, és bizonyos lépéseket követően a feladó által elküldött információ változatlan formában, előzményként vagy másolatban küldve megjelent a feladónál. Ennek hatására a feladó megkapta azt az információt, amelyet ő küldött el.

5. A gyakorlat során a kiemelt szervezetek közötti kommunikációs ábra (hálózat elemző szoftverrel készítette a szerző)

A kiemelt szervezetek – mint a nemzetközi USAR egységek, drón csapatok, és mérnöki kapacitások – közötti kommunikáció műveleti szempontból kiemelt jelentőségű volt. Az ábrán jól látható, hogy a kommunikáció intenzitása a várakozásoknak megfelelően a csapatok irányából az UCC felé erősödik, (a vonalak vastagsága így változik) és az UCC, valamint a LEMA közötti kapcsolat az egyik legintenzívebb. Ez egyértelműen azt mutatja, hogy az információáramlás iránya és szerkezete megfelelt a műveleti koordinációs elvárásoknak.

A vizsgálat rávilágít arra, hogy a kommunikációs hálózat nem csupán információcsere, hanem szervezeti struktúra leképeződése is. A központi csomópont túlzott terhelése ugyanakkor a rendszer sérülékenységét is növelheti, különösen, ha az UCC humánerőforrás-kapacitása korlátozott.

3. KÖVETKEZTETÉS

A Európai Unió Polgári Védelmi Mechanizmusa keretében megvalósuló EU Module Exercises 2026 gyakorlat tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a központosított UCC-modell alkalmas a nemzetközi USAR kapacitások koordinációjára. A kommunikáció szerkezete megfelelt a műveleti irányítási elvárásoknak, és az információáramlás strukturált módon zajlott. Ugyanakkor a rendszer jelentős terhelést ró a központi állományra, különösen a dokumentumalapú, e-mail domináns kommunikáció miatt. A CC-zett és továbbított levelek magas aránya információs zajt generálhat, amely hosszabb műveletek során hatékonyságcsökkenéshez vezethet. A gyakorlat során egy, első látásra marginálisnak tűnő, ugyanakkor a nemzetközi együttműködés szempontjából tanulságos eset is rámutatott a nemzetközi működés finom részleteinek jelentőségére.

A közösen létrehozott, koordinációs célokat szolgáló e-mail fiók alapértelmezett rendszernyelve magyar volt, mivel a létrehozás során a rendszer automatikusan a kezdeményező környezet nyelvi beállításait vette át. Ezt a körülményt a fiók kialakításakor nem érzékeltük, azonban a gyakorlat során a francia és lengyel résztvevők részéről visszatérő jelzés érkezett arra vonatkozóan, hogy a magyar nyelvű felület nehezíti a használatot. A helyzet jól példázza, hogy a nemzetközi műveletek során nem csupán a strukturális kommunikációs csatornák, hanem a technikai és nyelvi beállítások is befolyásolják a felhasználói élményt és az operatív hatékonyságot. A probléma megoldásaként a központi fiók nyelvét egységesen angolra állítottuk, biztosítva ezzel a közös munkanyelv alkalmazását. Emellett lehetőség maradt arra, hogy az egyes felhasználók saját fiókbeállításaikban egyéni nyelvi preferenciát válasszanak. Az eset rávilágít arra, hogy a digitális együttműködés nem kizárólag adatstruktúrák és hálózati modellek kérdése, hanem a felhasználói felületek és nyelvi környezet tudatos tervezését is igényli. A nemzetközi együttműködésben a technikai részletek — még ha elsőre triviálisnak tűnnek is — közvetlen hatással lehetnek a kommunikáció gördülékenységére és a koordináció percepciójára.

4. IRODALOMJEGYZÉK

- [1] EU Module Exercises (EU MODEX). "23.-26. January 2026 Tinglev, Denmark". [Online] Elérhetőség: <https://www.eu-modex.eu/home#h.3dfh94o3uxo> (2026.02.26.)
- [2] INSARAG USAR Coordination Manual „UC Manual Working Draft 3.0” 2022, 4.2.1 fejezet, pp. 28.
- [3] UC Handbook - Information Displays - UCC wall displays 2022, 25 Org. chart basic, 26 Org. chart complex
- [4] INSARAG USAR Coordination Manual „UC Manual Working Draft 3.0” 2022, 4.1.4 fejezet, pp. 27.
- [5] Hunyadi L., Vita L., *Statisztika I.* Akadémiai Kiadó Online megjelenés éve: 2019 ISBN: 978 963 454 221 6
- [6] Angelusz R., Tardos R. „A kapcsolathálózati szemlélet a társadalom- és politikatudományban” *Politikatudományi Szemle* XVIII/2. 29–57. pp. [Online]. Elérhetőség: https://epa.oszk.hu/02500/02565/00058/pdf/EPA02565_poltud_szemle_2009_2_029-057.pdf (2026.02.27.)
- [7] UC Handbook - Information Displays - UCC wall displays 2022, 23 Briefing schedule

A lakossági riasztás és tájékoztatás fejlesztési lehetőségei az NL-Alert rendszer alapján

Development opportunities public alert and information systems based on the NL-Alert system

Varró Tekla

Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Katonai Műszaki Doktori Iskola
doktorandusz

Email: tekla.varro@yahoo.com

ORCID: 0009-0003-6549-4937

Absztrakt:

A katasztrófavédelmi lakossági riasztás és tájékoztatás fejlesztési lehetőségeit a hollandiai NL-Alert lakossági riasztó- és tájékoztató rendszer használatának lehetőségével vizsgálom írásomban. Az NL-Alert rendszer a Cell-Broadcast technológiát alkalmazza, mely kiváló példaként szolgál a gyors, pontos, földrajzilag adott területre célzott riasztásokra. Az NL-Alert esetében az egyik legfontosabb kérdés, hogy miként biztosítja a rendszer a gyors, pontos és célzott kommunikációt a lakosság felé és ezt a jó gyakorlatot miként lehet beépíteni a hazai lakossági tájékoztatás és riasztás rendszerébe. Kutatásom eredménye azt mutatja, hogy Hollandia sikeresen alkalmazza a Cell-Broadcast rendszert – melyhez az akadálymentesítés miatt applikációt is fejlesztettek –, kombinálva a sziréna rendszerrel. A tanulmány elemezi az NL-Alert rendszer kulcselemeit: a gyorsaságot, az akadálymentesítést, a mobiltelefonos alkalmazást - mely kiegészíti és teljessé teszi az NL-Alert riasztásokat -, valamint a visszajelzési lehetőségeket, melyek a rendszer további fejlesztését teszik lehetővé. Ez a modell különösen hasznos lehet Magyarország számára is, hiszen 2026-tól a jogszabályi változtatások előírják az eddiginél fejlettebb technikai rendszerek alkalmazását. Kutatásom célja az európai, de főként magyarországi lakossági riasztás és tájékoztatás rendszerének fejlesztéséhez történő hozzájárulás és ezzel együtt a veszélyhelyzeti kommunikáció hatékonyságának növelése.

Kulcsszavak: katasztrófavédelem, lakossági riasztás és tájékoztatás, Cell-Broadcast rendszer, NL-Alert

Abstract:

In my paper, I examine the development of disaster management public alert systems. I focus on the NL-Alert system in the Netherlands, which uses Cell Broadcast technology. This system is a good example of fast, accurate, geographically targeted alerts. A key question is how NL-Alert ensures fast, accurate, and targeted public communication. Another focus is on how these practices can be integrated into the domestic alert system. My research shows the Netherlands uses Cell Broadcast, a mobile application for accessibility, and a siren system together. I analyse NL-Alert's essential features: speed, accessibility, the mobile phone app that enhances alerts, and feedback options for system development. This model may benefit Hungary, which must adopt advanced technical systems from 2026 due to legislative changes. My research aims to improve the European, especially Hungarian, public alert system and make emergency communication more effective. The aim of my research is to contribute to the development of the European, but mainly Hungarian, public alert and information system and, at the same time, to increase the effectiveness of emergency communication.

Keywords: disaster management, public alert and information system, Cell Broadcast system, NL-Alert

Napjainkban a természeti és civilizációs katasztrófák mellett megjelentek az ún. hibrid fenyegetések, melyek információs hadviselés, kiberfenyegetés és tudatos dezinformációs kampányok formájában valósulnak meg. Ebben a környezetben a lakosság életének és anyagi javainak védelme szempontjából kulcsfontosságúvá vált a lakossági riasztó és tájékoztató rendszerek hatékonyságának növelése. A 2011. évi CXXVIII. törvény [1] 1.§. és 2. § rögzíti az állampolgárok tájékoztatáshoz fűződő jogát, valamint a katasztrófavédelemben részt vevő szervek felelősségét a riasztás megszervezésében és végrehajtásában. „A hatóság feladatai közé sorolható a lakosság védelme is, melyről az egyéni, kollektív, a helyi és távolsági védelem útján gondoskodik. A riasztórendszerek karbantartása s a lakosság megfelelő tájékoztatása sem elhanyagolható.” [2, p. 121.] A 234/2011. (XI.10.) Kormányrendelet [3] részletesen szabályozza a lakossági riasztó- és riasztó-tájékoztató végpontok működtetését, a riasztás elrendelésének rendjét, valamint a veszélyhelyzeti figyelmeztetés és tájékoztatás módját. A 16/2020 (VIII.5.) BM utasítás [4] a mobil/SMS-csatornák használatának feltételeit és eljárását rögzíti, míg a 62/2011. (XII.29.) BM rendelet [5] tartalmazza a riasztási, kitelepítési, kimenekítési feladatok egy részletesebb rendjét.

„A lakosság korrekét, valós idejű tájékoztatása, a lehető legszélesebb körű nyilvánosság biztosítása, a közreműködési készség, az önkéntesség elvének növelése, a társadalmi kontroll biztosítása, a lakossági es intézményi felkészülés es felkészítés feltételeinek megteremtése” kulcsfontosságú az emberi élet, az anyagi javak, valamint a természeti értékeink megőrzéséhez. [6, p. 10.]

A lakossági riasztási és tájékoztatói rendszerekkel szemben a korábbinál jóval összetettebb elvárások fogalmazódnak meg. Emellett a modern lakossági riasztásnak, tájékoztatásnak többszintűnek kell lennie, mely az alábbi formákban valósulhat meg: közérdekű közleményben, médiaszolgáltatón, tömegkommunikáción keresztül, a lakossági riasztó rendszeren keresztül (MoLaRi), helyben szószó módon (falragasz, hangosbemondó), egyéb, a riasztás és veszélyhelyzeti tájékoztatás közzétételére alkalmas, valamint a helyben rendelkezésre álló eszközzel. [7, p. 74.]

E többszintűség kialakulásában és hatékony működtetésében kulcsszerepet játszik a digitalizáció és a technológiai innováció rohamos fejlődése, amely az információáramlás gyorsaságát és elérhetőségét alapjaiban változtatta meg. A rendkívül gyors technológiai fejlődés azt eredményezte, hogy a keresett információhoz percek, szinte másodpercek alatt hozzájuthatunk. „Egy megfelelő internetkapcsolattal rendelkező okostelefon segítségével azonnal megkaphatjuk a beérkező elektronikus leveleinket, sőt, megfelelő alkalmazással könnyedén meg is válaszolhatjuk azokat. Ez hatalmas fejlődés és változás a korábbi időszakokhoz képest, és ezek a változások a katasztrófavédelmi szervezetét és együttműködőit is érintik, elkerülhetetlenek. Kötelező tanulni és használni az elektronikus kommunikáció szervezeti kultúra szerinti fajtáit, a feladatok hatékonyabb elvégzéséhez ki kell használnunk az informatika, a katasztrófavédelmi céllal létrehozott programok, alkalmazások nyújtotta lehetőségeket.” [8, p. 138.]

A CELL-BROADCAST RENDSZER ALAPJAIN AZ NL-ALERT BEMUTATÁSA

1.1 Az NL-Alert rendszer lényege és működése

Az NL-Alert a holland kormány országos lakossági riasztó rendszere, amelyet többek között súlyos időjárási események, tüzesetek, terrorelhárítással összefüggő fenyegetések és egészségügyi válsághelyzetek esetén alkalmaznak. A rendszer lényege, hogy rövid, cselekvésorientált üzeneteket küld a veszélyeztetett területen tartózkodóknak.

Működése Cell-Broadcast-technológiára épül: a kormányzati döntés alapján a rendőrség, a tűzoltóság és a mentőszolgálat műveletirányítási központja meghatározza a riasztási zónát, majd a kijelölt zóna mobilcelláin keresztül, egyidőben továbbítja az üzenetet minden, a területen tartózkodó, hálózatra csatlakozott eszközre.

A riasztások nemcsak mobiltelefonokon, hanem digitális reklámtáblákon és közlekedési csomópontok kijelzőin is megjelenhetnek, így a rendszer gyors, földrajzilag pontos és többszörös tájékoztatást tesz lehetővé.

1.1.1 *Mi az az NL-Alert rendszer és milyen helyzetekben használják?*

Bevezetőmben már említettem, hogy az NL-Alert a holland kormány országos lakossági vészjelző rendszere. Olyan életveszélyes helyzetekben küld azonnali riasztásokat és útmutatásokat, mint a nagyobb tüzesetek, terrrorellenes fenyegetések, súlyos időjárási események vagy egészségügyi vészhelyzetek. Az üzeneteket mind a mobiltelefonokra, mind pedig a digitális reklámtáblákra és közlekedési megállók kijelzőire továbbítják, biztosítva, hogy minél több emberhez eljusson az információ.

Az NL-Alert csak veszélyhelyzetben küld riasztást, ha a felhasználó veszélyhelyzet után kapcsolja be a telefonját, az üzenet nem érkezik meg. Ha a mobiltelefon ki van kapcsolva, akkor sem érkezik rá riasztás, ezért fontos, hogy az üzenet fogadásához az eszköz feltöltött és bekapcsolt állapotban legyen. Amikor üzenet/riasztás érkezik a mobiltelefonra, az éles riasztóhangot ad ki, és az üzenet azonnal megjelenik a telefon kijelzőjén. A figyelmeztetés hangja eltér a WhatsApp-üzenet, e-mail vagy telefonhívás hangjelzésétől. A kapott üzenet megmondja, hogy az adott veszélyhelyzetben mit kell tenni, mik a követendő magatartási szabályok, illetve, hogy honnan lehet további információkhoz jutni. Az NL Alert egyik szlogene a következő: „Olvassa el azonnal az üzenetet, kezdjen cselekedni és segítsen másoknak!”

A kormány évente kétszer, június és december első hétfőjén tesztüzeneteket küld ki. Ha a felhasználó önhibáján kívül nem kapja meg a tesztüzenetet, a mobilszolgáltatónak jelezni kell azt. [9]

1.1.2 *Cell Broadcast technológiai előnyei*

Az előzőekben már említésre került, hogy az NL-Alert üzenetek továbbítása a Cell Broadcast technológián alapul, ennek nagy előnye, hogy egy földrajzilag pontoszerűen meghatározott terület mobiltelefonjaira egyszerre és gyorsan juttatja el az üzenetet. Ez a megoldás ellenáll a hálózati túlterhelésnek, - amely válsághelyzetben gyakran előfordul -, amikor sokan egyszerre próbálnak telefonálni vagy az internetre csatlakozni. A rendszer így biztosítja, hogy a fontos riasztások azonnal megérkezzenek még a kritikus helyzetekben is.

Az üzenetek a mobiltelefon szolgáltatók átjátszótoronyain kerülnek elküldésre. Hátránya, hogy ezek a toronyok néha olyan területekre is sugároznak, amelyek nem tartoznak az NL-Alert hatálya alá. Ha riasztás érkezik, szükségessé válhat a biztonsági régió weboldalát is ellenőrizni, hogy a tényleges riasztás melyik régióra/területre vonatkozik. [9]

1.2 **Digitális integráció és hozzáférhetőség az NL-Alert rendszerben**

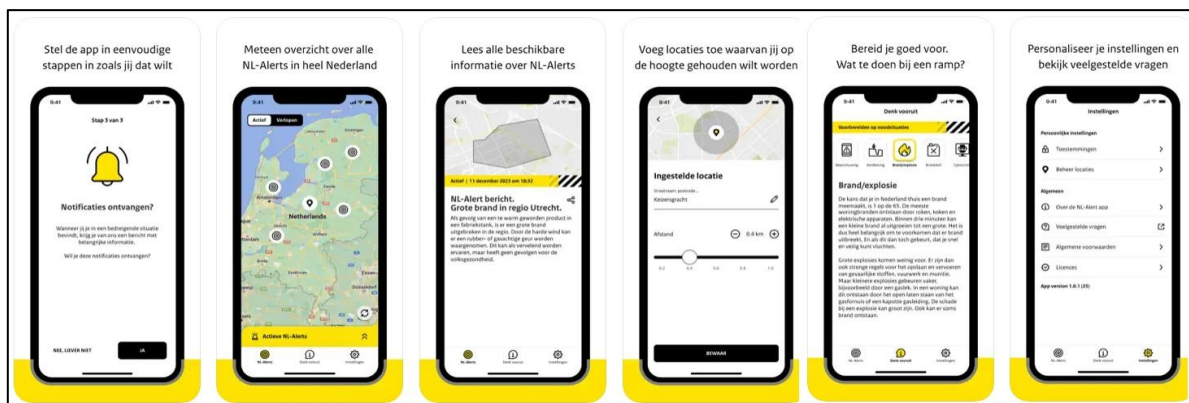
Az NL-Alert nemcsak mobiltelefonos vészüzeneteket küld, hanem szorosan integrálódik más digitális felületekkel is, például a városi reklámkijelzőkkel és a közlekedési csomópontok információs tábláival, így több csatornán keresztül éri el a lakosságot. A rendszer különös figyelmet fordít a digitális akadálymentesítésre: a látássérültek számára felolvasó funkciót, nagyítható és magas kontrasztú felületeket kínál, míg a hallássérültek vizuális jelzésekkel és visszakereshető üzenetekkel férhetnek hozzá az információkhoz. [9]

1. kép: Az NL-Alert figyelmeztetés reklámkijelzőkön és közlekedési csomópontok információs tábláin. (Forrás: ld. [10])

1.2.1 NL-Alert alkalmazás – Digitális integráció és alkalmazási lehetősége

Hollandiában szinte minden eladott mobiltelefonon alapértelmezés szerint be van állítva az NL-Alert szolgáltatása, mindenkinek mindig képesnek kell lennie az NL-Alert üzeneteinek, riasztásainak fogadására, és a riasztásoknak és üzeneteknek mindenki számára érthetőnek kell lennie. Az NL-Alert alkalmazás (NLA alkalmazás) kifejezetten azok számára készült, akik a határ közelében élnek, és telefonjaik gyakran a szomszédos ország cellatornyaihoz csatlakoznak át, ezért nem mindig fogadják a riasztásokat, üzeneteket - ilyenek például a belga és a német határ menti területen tartózkodók. Ha ez a helyzet áll fenn, és vészhelyzet alakul ki a közelben, nem fogják megkapni a riasztást. Ilyen esetben a felhasználó az NLA alkalmazáson keresztül kaphat értesítést, ha készüléke csatlakozik az internethez vagy Wi-Fi-hez. Ezért a kormány azt javasolja, hogy ha a felhasználó gyakran tartózkodik határ menti területen, töltsse le az NLA alkalmazást. Ha holland hálózati toronyhoz csatlakozik a készülék, akkor a vészhelyzeti értesítést push értesítés formájában érkezik meg az NLA alkalmazáson keresztül. Tehát az alkalmazás külföldön is működik, azonban rendelkezni kell hozzá internet kapcsolattal.

2. kép: Az NL-Alert alkalmazás rövid bemutatása. (Forrás: ld. [11])

A 2. képen látható az NLA alkalmazás rövid bemutatása, és hozzá néhány instrukció, mely az alábbiakat tartalmazza:

- „Konfigurálja az alkalmazást a kívánt módon, egyszerű lépésekben!
- Kapjon azonnali áttekintés az összes riasztásról Hollandiában!
- Olvassa el az összes elérhető információt az NL-Alertről!
- Adja hozzá azokat a helyeket, amelyekről értesülni szeretne!
- Legyen felkészült, hogy mit kell tennie katasztrófa esetén!
- Szabja testre beállításait és tekintse meg a gyakran ismételt kérdéseket!”

Összegezve, ha a felhasználó letöltötte az NLA alkalmazást, vészhelyzetben riasztást kaphat a cellatornyokon keresztül és push értesítést az alkalmazáson keresztül. Az alkalmazás úgy került kialakításra, hogy időben ne maradjon el a tényleges NL-Alert riasztásokról. Abban az esetben, ha az üzenetek, riasztások nem egyértelműek a felhasználó számára, az applikációban lehetőség van újra olvasni azokat. Mi szükséges az NLA alkalmazás működéséhez? Az alkalmazás Android (10-es vagy újabb verzió) vagy iOS (14-es vagy újabb verzió) operációs rendszerű okostelefonokon működik. Ezenkívül működő internetkapcsolatra is szükség van, akár mobil adatforgalom, akár Wi-Fi használatával. Az NLA alkalmazás Windows Phone vagy Huawei eszközökön nem használható. Az alkalmazás táblagépen, laptopon sajnos nem használható. [9]

1.2.2 Akadálymentesítés

„Látássérült vagy vak vagyok!”

Ha a felhasználó gyengén lát vagy vak, az NLA alkalmazást akadálymentesíteni, az üzeneteket érthetővé kell tenni számukra. Ennek érdekében az alkalmazás a következő hozzáférhetőségi funkciókkal rendelkezik: az NLA alkalmazás jól működik a mobiltelefonon felolvasott szövegekkel. A riasztások szövegének felolvasása egyes mobiltelefonokon elérhető funkció, másokon viszont nem, - ez a funkció a mobiltelefon beállításai között található meg. Egy furcsa számítógépes hang olvassa fel az üzenetet, riasztást az alapértelmezett kiejtési nyelvnek megfelelően. További segítség a látássérültek és vakok számára, hogy az alkalmazásban hét napig tárolásra kerülnek a riasztások, így azok visszaolvashatóak, visszahallgathatóak. Ha valaki látássérült, akkor az alkalmazásban ránagyíthat az üzenetre és beállíthatja a kontrasztot. Különböző megjelenítési opciók közül is választhat, beleértve a sötét módot is. Színvakok számára a telefon beállításaiban módosítható a kontraszt. Ha ezt beállította, az alkalmazás automatikusan módosítja a színeket.

„Hallássérült vagy süket vagyok!”

Ha a felhasználó hallássérült vagy süket, az NL-Alert riasztásainak abban az esetben is egyértelműnek kell lenniük. Ennek érdekében az NLA alkalmazás az alábbi hozzáférhetőségi funkciókkal rendelkezik: a felhasználó térképen láthatja, hogy hol történik a riasztás és az alkalmazásban akár hét napig újra megtekintheti az üzeneteket és riasztásokat. Az NL-Alert támogatja a mobiltelefon alapértelmezett beállításainak villogó riasztásait is. Ha például a felhasználó telefonja messzebb van, a rezgés mód nem mindig elegendő, így a villogó értesítések is működésbe lépnek. Ha ezt a beállítást engedélyezi a mobiltelefonján, az NLA alkalmazás automatikusan villogni fog, amikor értesítést kap. Jelenleg nem lehetséges a riasztásokat jelnyelven megkapni, azonban a fejlesztők jelenleg is vizsgálják annak lehetőségét, hogy a jövőben az NLA alkalmazáson belül jelnyelvre tolmácsolják az üzeneteket, riasztásokat. Ennek rövidtávú megoldásaként az NL-Alert - magyarázó videó holland jelnyelven elérhető az NL-Alert hivatalos honlapján.

„Mindenkit figyelmeztessen!”

Ha a felhasználó olyan riasztást kap, amelyben arra kéri, hogy az adott területen tartózkodók maradjanak otthon és csukják be az ablakokat, - mert mérgező anyagokat tartalmazó füstfelhő van közeledőben -, és látja, hogy a szomszédja sétáltatja a kutyáját, akkor feltételezhető, hogy a szomszéd nem olvasta el, vagy nem kapta meg az riasztást. Ha így van, figyelmeztesse őt és ossza meg vele a fontos információkat!

„Töltse fel, és hagyja bekapcsolva!”

Tízből kilenc ember kap értesítést, ha vészhelyzet áll fenn a környékén. Az NL-Alert használata az idősek körében is növekszik, bár a 75 év felettek körében mégis csak alig több mint 80% használja ezt a riasztási és tájékoztatási lehetőséget.

Ez részben annak köszönhető, hogy az idősek gyakrabban kapcsolják ki a mobiltelefonjukat, amikor vendégük van, lefekszenek pihenni vagy étkeznek. A „Töltse fel, és hagyja bekapcsolva!” kampányt annak érdekében indították, hogy az idősek is megkapják az NL-Alert riasztásait, és hogy felhívja az idősek figyelmét, hogy miért olyan fontos, hogy a telefonjuk folyamatosan bekapcsolt állapotban legyen. [9]

1.2.3 Szükséges-e a szolgáltató által biztosított lefedettség vagy az NL-Alert mobil app WiFi-n is működik?

Az NL-Alert szolgáltatás igénybevételéhez valamelyik holland mobilszolgáltatóhoz (KPN, Odido vagy VodafoneZiggo) hozzáféréssel kell rendelkeznie. Az NL-Alert nem működik csak WiFi-n keresztül, azonban a WiFi-hez csatlakozó mobiltelefonok általában egyidejűleg mobilszolgáltatóhoz is csatlakoznak, így telefonja WiFi-hez csatlakozva is fogadni tudja a szolgáltatás üzeneteit. A telefon alapértelmezés szerint ahhoz a szolgáltatóhoz csatlakozik, amelyik a SIM-kártyát biztosította. Ha a telefon már nem „látja” a saját szolgáltatót, akkor megpróbál csatlakozni más szolgáltatók hálózatához. Valószínűleg nem tud majd telefonálni vagy internetezni, de NL-Alert üzeneteket fog kapni. Ugyanez vonatkozik arra az esetre is, ha nincs SIM-kártya a telefonjában. [9]

1.3 Hibrid fenyegetések és hazai fejlesztési irányok az NL-Alert tükrében

Az NL-Alert rendszer jól példázza, hogyan használhatók a modern lakossági riasztási megoldások a hibrid és kiberveszélyek kezelésére: gyors, célzott üzeneteivel áramkimaradás, a távközlési hálózatok hibája vagy kibertámadások, dezinformációs kampányok idején is képes hiteles, egységes tájékoztatást adni, ezáltal csökkentve a pánikot és támogatva a helyes lakossági magatartást. Az NL-Alert rendszere jól használható hibrid és kiberveszélyek idején, mert Cell-Broadcast-alapon, több hálózaton párhuzamosan, anonim módon juttat el rövid, cselekvésorientált üzeneteket a lakossághoz, így egyszerre biztosít technológiai megbízhatóságot és magas szintű adatvédelmet. A magyar MoLaRi-, sziréna-, SMS- és VÉSZ-rendszer erős alapot ad, ugyanakkor széttagoltabb, ezért a fő fejlesztési irány az integráció, a Cell-Broadcast bevezetése, a digitális akadálymentesítés és a lakosság rendszeres edukációja lehet, akár az NL-Alert által mutatott nemzetközi jó gyakorlatok adaptálásával.

1.3.1 Hibrid és kiberveszélyek elleni alkalmazás

Az NL-Alert rendszert olyan hibrid fenyegetések esetén is alkalmazzák, mint kibertámadások, szándékos félretájékoztatási kampányok vagy kritikus infrastruktúra elleni támadások. A technológia lehetővé teszi, hogy ilyenkor ne csak riasztás, hanem tájékoztató utasítás is érkezzen a felhasználóhoz (pl. hol ellenőrizték a hiteles információkat, mit tegyenek a lakosok). Az üzenetek mindig rövid, lényegre törő és konkrét információt tartalmaznak: miért kapta az üzenetet, mit kell tennie, hol tud többet megtudni a felhasználó. A rendszer kritikus fontosságú a mai hibrid fenyegetések korában, amikor egy kiber- vagy információs támadás akár a kritikus infrastruktúrák működését is megzavarhatja. Ezekon kívül az NL-Alert gyorsan képes figyelmeztetni a lakosságot például áramszünetre, internetes szolgáltatás zavarára, vagy éppen hamis hírek elleni hivatalos tájékoztatásra. Ez csökkenti a lakosság körében kialakuló pánikot, és erősíti a lakosság kormányba vetett bizalmát, és segíti a helyes magatartási szabályok betartását az emberi élet és az anyagi javak védelmének érdekében. [9]

1.3.2 Technológiai megbízhatóság és adatvédelem

A rendszer több szolgáltató hálózatát használja párhuzamosan, így folyamatos működést garantál, még ha egy szolgáltató hálózata sérül vagy túlterhelt is. Ezen felül a rendszer anonim, azaz nem gyűjt személyes adatokat vagy telefonszámokat, ezzel biztosítja a felhasználók adatainak védelmét. A Cell-Broadcast rendszer használata ingyenes, a felhasználónak nem kell regisztrálnia, és a telefonszáma is ismeretlen marad.

Az NLA alkalmazás hatékony működéséhez minimális személyes adatra van szükség a felhasználói részről: csak az alkalmazás megfelelő működéséhez szükséges adatok kerülnek begyűjtésre, tehát csak az üzenet/riasztás elküldéséhez szükséges adatok, valamint - ha a felhasználó engedélyezi -, a helyadatok kerülnek felhasználásra. A kormánynak nincs szüksége olyan információkra, mint név vagy telefonszám ahhoz, hogy az NL-Alert riasztás a telefonra érkezzon. Ha az alkalmazáson keresztül értesítéseket szeretne kapni, akkor engedélyezni kell a tartózkodási hely megosztását az alkalmazásban. Ez nem a pontos, állandó tartózkodási helyet jelenti, hanem az éppen aktuális tartózkodási területet. Ez a terület kizárólag az NLA alkalmazáshoz használható, harmadik félnek nem kerül kiadásra vagy más célra nem használható fel. Amennyiben a felhasználó nem szeretné megadni a tartózkodási helyét, nem köteles azt megtenni. Meg lehet adni egy várost, irányítószámot vagy egy utcát, amelyre vonatkozóan az NL-Alert értesítéseit szeretné megkapni. Ebben az esetben csak az adott területről kap értesítéseket. A Cell-Broadcast technológia biztosítja, hogy regisztráció nélkül is megkapja a kormány szöveges üzenetét, amint a felhasználó belép az adott területre és bekapcsolja a telefonját. [9]

1.3.3 Hazai alkalmazás lehetőségei – magyarországi alkalmazás és fejlesztési irányok

Magyarországon jelenleg több különálló lakossági tájékoztató és riasztó rendszer működik, úgy, mint a MoLaRi, a szirénarendszer, a helyben szokásos módon történő értesítési formák vagy az SMS értesítés. Ezek a rendszerek kiválóan ellátják feladataikat, azonban az NL-Alert tapasztalatai alapján javasolt az integrált, redundáns és digitálisan fejlett lakossági riasztórendszerek fejlesztése is, amelyben a médiatudatosság és az információvédelem is hangsúlyt kap. A magyarországi rendszer fejlesztésekor ilyen nemzetközi jó gyakorlatokat érdemes adaptálni, különösen a hibrid és kiberfenyegetések elleni védekezés erősítése érdekében. [9]

Az 1. mellékletben található táblázat a különböző lakossági riasztási rendszereket hasonlítja össze: a Cell Broadcast technológia alapján működő NL-Alert rendszert, az NLA alkalmazást, a magyar VÉSZ alkalmazást, az SMS-értesítést, a szirénarendszert és a MoLaRi-t. Röviden bemutatja működésük fő célját, a közölt információ jellegét (rövid szöveges riasztás vagy részletes tájékoztatás, térképpel), a célcsoportot (okostelefon-felhasználók, teljes lakosság vagy ipari környezetben élők), a riasztás módját (cell broadcast, push-értesítés, SMS, sziréna hangkép, élőbeszéd vagy előre felvett hang), a földrajzi lefedettséget, valamint azt is, hogy szükséges-e aktív internetkapcsolat a rendszer működéséhez.

1.3.4 A magyarországi lakossági riasztó és tájékoztató rendszerek, valamint az NL-Alert rendszer előnyei és hátrányai

A MoLaRi rendszer hátránya, hogy speciális, főleg ipari balesetekre koncentrál, országosan csak az üzemek környékén működik. Előnye, hogy hangos riasztásra és élőbeszéd lejátszására alkalmas. A VÉSZ applikáció részletesen, célzottan is képes riasztást küldeni, de csak azon felhasználók számára, akik letöltötték az alkalmazást és bekapcsolták az értesítéseket. Az SMS értesítés hátránya, hogy a hálózat túlterheltsége esetén nem használható, az üzenetek sok esetben nem a megfelelő címzettekhez jutnak el, illetve nem az aktuális tartózkodási hely alapján küld értesítést. Ezzel szemben az NL-Alert rendszer, a Cell-Broadcast technológia révén azonnal eljut minden, az adott területen tartózkodó mobilhoz/felhasználóhoz, nincsenek területi vagy regisztrációs korlátok, nem igényel internetet és a határ mentén élők és tartózkodók számára is biztosítja a tájékoztatás és riasztás lehetőségét az NLA alkalmazáson keresztül. Ennek hátránya, hogy internet szükséges az alkalmazás használatához. Ez azonban előnyt is jelent a felhasználónak abban az esetben, hogy ha külföldön tartózkodik: az általa megjelölt terület riasztásait megkapja az applikáció push üzenetein keresztül. További előny, hogy az NLA alkalmazás akadálymentesített, így látás-, hallássérült felhasználók számára is segítséget nyújt.

A „többrétegű” országos lakossági riasztás és tájékoztatás kiegészítéseként, az NL-Alert rendszer mellett kültéri szirénák is működnek Hollandiában veszélyhelyzet esetére.

1.3.5 Fejlesztési irányok, integrációs javaslatok

Véleményem szerint Magyarországon is célszerű lenne előkészíteni a lakossági riasztórendszerek (MoLaRi, szirénák, SMS-alapú tájékoztatás stb.) és a digitális figyelmeztető rendszerek (pl. VÉSZ-applikáció) teljes integrációját, amelynek eredményeként a vészüzenet szirénán, mobilhálózaton és applikáción keresztül egyszerre juthatna el mindenkihez. A Cell-Broadcast bevezetése érdekében az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény módosítása 2026. július 1-től lép hatályba:

"[1] Az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény módosításának általános célja a védelmi és biztonsági célú lakossági riasztási rendszer átalakításával kapcsolatos közérdek biztosítása és az ehhez szükséges technikai feltételek megteremtése.

[2] A riasztási rendszer folyamatos fejlesztése az állampolgárok élet- és vagyonbiztonságának biztosítása körében az állam intézményvédelmi kötelezettségének késedelem nélküli megvalósítását segíti elő.

[3] Mindezekre tekintettel az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény kiegészítésének konkrét célja, hogy a jelenleg működő riasztási és veszélyhelyzeti SMS tájékoztatáshoz képest a fejlettebb technikai lehetőségeket alkalmazó rendszer kiépítésére kerüljön sor.” [12]

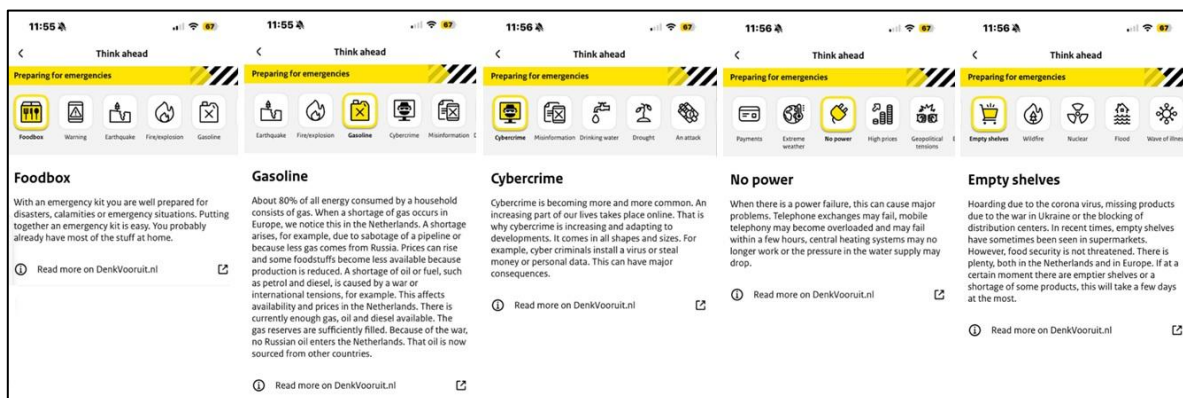
Ennek értelmében javaslom bevezetni Cell-Broadcast alapú riasztást az egész országban, hogy a nem okostelefon felhasználókat is gyorsan lehessen figyelmeztetni internet és alkalmazás nélkül.

A Cell-Broadcast részeként a célzott, automatikusan lokalizált üzenetküldés is bevezetésre kerülne, mely biztosítaná, hogy ne csak előre kijelölt területekre, hanem a telefon aktuális helyzete alapján kapjanak riasztást a felhasználók. A Cell-Broadcast bevezetése során azonban nagy hangsúlyt kell fektetni a digitális akadálymentesítésre, hogy minden fogyatékossgal élő csoporthoz is eljusson a figyelmeztetés.

Fejlesztendő az egységes, egyforrású tájékoztatási protokoll, a kommunikációs stílus, hogy ne csak figyelmeztessen a rendszer, hanem egyértelmű, cselekvésorientált utasítást is adjon minden platformon. Ezt az NLA alkalmazás mintájára az alábbi területeken kívánom bővíteni:

- menekülőcsomag tartalma,
- veszélyhelyzet, kitelepítés, kimenekítés,
- földrengés,
- tűz, robbanás,
- gáz ellátás kiesése (pl. háborús időszak miatt a földgázhoz jutás akadályoztatottsága),
- kiberbűnözés,
- álhírek és félretájékoztatás,
- ivóvíz szennyeződése,
- szárazság, aszály,
- terrortámadás,
- banki szolgáltatások zavara,
- extrém időjárás,
- áramszolgáltatás kimaradása,
- geopolitikai feszültség,
- „üres polcok” (pl. a COVID-19 járvány okozta ellátási nehézségek vagy háborús konfliktus okozta ellátási kimaradások),
- szabadtéri tüzek és erdőtüzek,
- nukleáris veszélyeztetettség,

- árvíz,
- egészségügyi válsághelyzet, járványok (influenzajárvány, COVID-19 járvány).

3. kép: Az NL-Alert riasztásai közül a menekülőcsomag (élelmiszerre vonatkoztatva) tartalmának, a gázellátási problémának, a kiberbűnözésnek, az áramkimaradásnak és az üres polcok problémájának magyarázata és további tudnivalóért felkereshető oldalak bemutatása az applikációban. (Készítette: a szerző az NL-Alert applikáció alapján [13])

Kiemelten fontosnak tartom a lakosság edukációját a rendszerhasználatról, a tesztüzenetek ismeretéről. Tájékoztatni szükséges továbbá a lakosságot a visszajelzés adásának lehetőségéről, a lefedettséggel, valamint elérhetőséggel kapcsolatban, a rendszer folyamatos fejleszthetőségének érdekében. Ez az integrált és többretegű megközelítés jelentősen növelheti a magyar katasztrófavédelmi rendszer megbízhatóságát, alkalmazkodóképességét, és a lakossági bizalmát a katasztrófavédelmi tájékoztatással kapcsolatban.

KÖVETKEZTETÉS

Az NL-Alert rendszer kiváló példa arra, hogyan lehet az elektronikus és digitális eszközöket, valamint a szoftverfejlesztést hatékonyan alkalmazni a lakosság védelmében és a katasztrófavédelmi műveletek támogatásában. Az NL-Alert bemutatott koncepciója jól mutatja, hogy a modern lakossági riasztás akkor tud valóban hatékony lenni, ha több technológiai pillérre épül, és az üzenetek célzottan és gyorsan jutnak el az érintettekhez. Az NL-Alert által is alkalmazott Cell-Broadcast technológia alkalmazása lehetővé teszi, hogy a hatóságok anonim módon, földrajzilag pontosan meghatározott területeken adjanak ki riasztást, még túlterhelt hálózati körülmények között is, miközben a vészjelzések mobiltelefonokon, digitális kijelzőkön és közlekedési csomópontokban megjelenő üzeneteken keresztül egyszerre, egységes tartalommal érkeznek meg. A rendszer külön értéke, hogy felhasználóbarát, akadálymentesített megoldást kínál a látás- és hallássérült felhasználókra számára. A hibrid- és kiberveszélyek esetében az NL-Alert rendszer nemcsak a fizikai veszélyekre reagál, hanem a dezinformáció elleni fellépés eszköze is, mivel gyors és hiteles tájékoztatást biztosít veszélyhelyzetek, kibertámadások vagy kritikus infrastruktúra-incidensek esetén. Magyarország vonatkozásában indokolt lenne a MoLaRi, a szirénahálózat, az SMS-alapú értesítés és a VÉSZ-applikáció egységes, integrált lakossági riasztási rendszerbe történő összehangolása, amelyet a Cell Broadcast technológia bevezetése egy további, megerősített védelmi réteggel egészíthetne ki. A holland gyakorlat azt jelzi, hogy a sikeres lakossági riasztási rendszer kialakításának meghatározó tényezői az egységes tartalmi elemek használata, a digitális akadálymentesítés, valamint a lakosság rendszeres oktatása és a tesztüzenetek során nyert visszajelzések beépítése a lakossági riasztó és tájékoztató rendszer üzemeltetésbe. Ennek megfelelően az NL-Alert működéséből levonható tapasztalatok olyan viszonyítási pontot adnak, amelyre alapozva a magyarországi lakossági riasztó és tájékoztató rendszer fejlesztése nemzetközi jó gyakorlatokra épülő, hosszútávon fenntartható irányba mozdítható.

- [1] 2011. évi CXXVIII. törvény a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról [Online] Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-128-00-00> (2025.12.10.)
- [2] Kátai-Urbán L., Pellérdi R., Vass Gy. (2015) „Veszélyes ipari üzemek szándékos károkozás elleni védelme”, *Bolyai Szemle 2.szám*, pp. 115-129. 2015. [Online] Elérhetőség: <https://tudasportal.uni-nke.hu/xmlui/handle/20.500.12944/14371> (2025.12.10.)
- [3] 234/2011. (XI. 10.) Korm. rendelet a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXXVIII. törvény végrehajtásáról [Online] Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-234-20-22> (2025.12.10.)
- [4] 16/2020. (VIII. 5.) BM utasítás a lakosság SMS alapú riasztásának és veszélyhelyzeti tájékoztatásának rendjéről, [Online] Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2020-16-B0-0A>, (2025.12.10.)
- [5] 62/2011. (XII. 29.) BM rendelet a katasztrófák elleni védekezés egyes szabályairól [Online] Elérhetőség: <https://njt.hu/jogszabaly/2011-62-20-0A> (2025.12.10.)
- [6] Á. Muhoray: *Katasztrófa megelőzés I.*, Budapest: NKE Szolgáltató Nonprofit Kft., 2016
- [7] Nováky M. „Lakosságvédelmi intézkedések a veszélyes tevékenységek során”, *Hadmérnök XII. Évfolyam „KÖFOP” szám*, pp. 66-79. 2017. október, [Online] Elérhetőség: https://real.mtak.hu/128745/1/170kofop_04_novaky.pdf (2024.02.01.)
- [8] Csekő K., Hábermayer T. „A katasztrófavédelmi műveletek támogatása a Helios polgári védelmi adatnyilvántartó programban”, *Hadmérnök XII. Évfolyam 2- szám*, pp. 137-150. 2017. június [Online] Elérhetőség: http://hadmernok.hu/172_11_cseko.pdf (2025.11.27.)
- [9] NL-Alert „NL-Alert”. [Online] Elérhetőség: <https://www.nl-alert.nl/> (2025.10.01.)
- [10] HBNieuws. „NL-Alert”. [Online] Elérhetőség: <https://www.facebook.com/photo/?fbid=1117923100372850&set=pcb.1117923207039506>. (2025.12.14.)
- [11] AppStore „NL-Alert”. [Online] Elérhetőség: <https://apps.apple.com/nl/app/nl-alert/id6443585319>, (2025.12.14.)
- [12] 2025. évi törvény az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi C. törvény módosításáról [Online] Elérhetőség: <https://kormany.hu/application/documents/724092e2-cd33-431b-ab04-15674734dd2e/download> (2025.12.13.)
- [13] NL-Alert. „NL-Alert App”. [Online] Elérhetőség: <https://www.nl-alert.nl/nl-alert-app> (2025.12.14.)

1. MELLÉKLET

	NL-Alert	NL-Alert applikáció	VÉSZ applikáció	SMS értesítés	Magyar szirénarendszer	MoLaRi
Fő cél	Országos Cell-Broadcast vészkommunikáció	Határmenti, akadálymentes digitális kiegészítés	Okostelefonos riasztás, tájékoztatás	Mobiltelefonos rövid szöveges riasztás	Általános lakossági riasztás	Vegyipari bal-esetekre, veszélyhelyzetre lakossági riasztás
Tájékoztatás tartalma	Rövid szöveges riasztás + cselekvési tanács	Ugyanaz, mint NL-Alert, akadálymentes formában	Írásos üzenet, részletes információ, térkép	Rövid, írásos, szöveges üzenet	Hangjelzés, néha élőbeszéd lejátszása	Élő automatikus szöveg, hang
Cél-csoport	Minden mobiltelefonhasználó, országos	H Minden mobiltelefonhasználó, országos + hallás- és látássérültek is	Okostelefon felhasználók	Minden mobiltelefonhasználó, országos	Az egész lakosság (helyben hallható)	Üzemek környezetében élők
Riasztás módja	Cell Broadcast azonnali üzenet mobilokra, kijelzőkre	Applikáción keresztül, célzott digitális riasztás	Push értesítés, térképes információ	Rövid szöveges SMS üzenet	Légvédelmi, polgári védelmi sziréna	Kültéri sziréna, hangos utasítás és monitoring rendszer
Technológia	Mobil cell broadcast, független a felhasználótól	Akadálymentesítés, segéd-eszköz integráció	Mobil app, térképes és szöveges riasztás	Mobil SMS üzenet, független a felhasználótól	Hangsziréna, manuális vagy automatizált	Szenzorok, automatikus monitoring, hangriasztás
Földrajzi kiterjedés	Országos, automatikus, bármely mobilhálózaton	Az egész ország, határmenti területek hangsúlyosak	Országos, beállított vagy GPS alapján	Országos, bármely mobilhálózaton	Országos (városok, nagyobb települések)	Speciális ipari területek
Aktív internet szükséges?	Nem	Internet vagy applikáció hozzáférés kell	Igen, push értesítéshez	Nem	Nem	Nem

1. melléklet: Az NL-Alert rendszer és alkalmazás összehasonlítása a Magyarországon használt lakossági riasztó és tájékoztató rendszerekkel. (Készítette: a szerző)

Egy megújuló UCPM stratégiai irányvonalai

Strategic Orientations of a Reformed UCPM

LT Gergely Takács

author

Ludovika University of Public Service, Doctoral School of Law Enforcement

PhD student

Email: gergely.takacs@katved.gov.hu

ORCID: 0000-0003-2232-5041

Absztrakt:

Az Unió Polgári Védelmi Mechanizmus (UCPM) létrehozása óta számtalan alkalommal bizonyította, hogy egy jól felépített működési rendszer hatékonyan képes fellépni a természeti és ember okozta katasztrófák ellen. Egy változó világ azonban természeténél fogva folyamatos kihívások elé állít, amelyek mind egyéni, mind közösségi szinten próbára teszik az alkalmazkodóképességet. A megújuláshoz naprakészen kell lenni – ez adja a UCPM-ről szóló rendeletjavaslat alapelvét. A javaslat egyaránt eredménye és mozgatórugója a polgári védelem, a reziliencia, a felkészültség, a reagálás stb. témaköreinek, ahogyan azt számos korábbi dokumentum (stratégiák, jelentések, közlemények stb.) már előrevetítette, hangsúlyozva annak jelentőségét és fontosságát. A kezdeményezésben többek között szerepel egy nagyobb hangsúlyú polgári-katonai együttműködés, a polgári védelmi és egészségügyi programok összevonása, a nagyobb léptékű tervezés és egy komplexebb működési rendszer, valamint a társadalom és a kormány bevonása a polgárok védelmével és biztonságával kapcsolatos állandó feladatokba. A tanulmány célja, hogy feltárja a „rég” és az „új” UCPM közötti legfontosabb különbségeket, valamint a rendelet által bevezetni kívánt főbb változásokat és azok lehetséges hiányosságait.

Kulcsszavak: UCPM, UCPM jogalkotás, felkészültség, katasztrófavédelem, uniós irányvonalak

Abstract:

The Union Civil Protection Mechanism (UCPM) since its creation have proved countless times the effectiveness of well-structured operationalisation in the face of natural and man-made disasters. However, our changing world poses a never-ending challenge that tests the ability to adapt on both an individual and communal level. To keep up is to reform – such is the basic doctrine of the proposal for a regulation on the UCPM. The legislation proposal is both an outcome and driver when it comes to the topics of civil protection, resilience, preparedness, response, etc. as foreshadowed in many documents (strategies, reports, communications etc.) beforehand, further signifying its scale and importance. Reforms include a heavier emphasis on civil-military cooperation, the merging of civil protection and health programmes, a bigger scale with a more complex operationalisation, and the inclusion of both society and government in the perpetual tasks related to the protection and safety of citizens. This paper aims to explore the key differences of both „old” and „new” UCPM, as well as the main changes the regulation intends to implement with its potential shortcomings.

Keywords: UCPM, UCPM legislation, preparedness, disaster management, union policies

1. INTRODUCTION

In recent years, the European Union has had to confront growing and increasingly complex challenges: security (the war between Russia and Ukraine), health (the COVID-19 pandemic), humanitarian (the Gaza war), climate and environmental crises (the 2024 wildfires and floods) that all demanded continuous readiness, monitoring, and action. Regarding natural disasters, civil protection, and humanitarian assistance, a system of mutual and joint support has been successfully created (the Union Civil Protection Mechanism, UCPM) under the supervision of the Directorate-General for European Civil Protection and Humanitarian Aid Operations (DG ECHO).

In response to new crises that call for a broader and more integrated approach, the European Commission had a proposal [1] to the EU Member States, seeking to extend this well-working model to effectively manage the aforementioned and similar situations. Although the proposal is unlikely to be adopted exactly as it stands, it includes many ideas that are likely to be reflected in strategic disaster management thinking and policies across the Union in the coming years.

2. PREVIOUS LEGISLATION AND THE ROAD TO A REFORMED UCPM

The legal basis and general framework of the new regulation are drawn from the relevant parts of the Treaty on the Functioning of the European Union [2, Article 168(5), Article 196]. The proposal also builds on, and aims to replace, the European Parliament and Council Decision 1313/2013/EU [3], which set up the current EU system of assistance. After 2013, in response to the growing number of large forest fires in Europe, the European Parliament and Council Decision 2019/420 [4] amended the UCPM and introduced the so-called rescEU capacities. These are EU-financed, common disaster-management assets that are used when national resources and those provided through the ECPP are not enough. The most visible use of these capacities came during the COVID-19 pandemic, and demand for them has remained high since.

The need for a closer link with the health sector is also reflected in the European Council's 2024 conclusions, which stress that, in order to prevent, prepare for and respond to natural and man-made hazards – including serious cross-border health threats – and to improve overall efficiency, the Union must take into account the increasingly complex and interconnected nature of its risks and threats. In this context, Regulation (EU) 2021/522 on the programme to be implemented by the Union for 2021–2027 (the EU4Health programme) is particularly relevant, as it is part of the background to the current proposal as well. The regulation underlines that preparedness for health emergencies and the integration of emergency measures can add an extra layer of protection while boosting resilience, and better protect the population from serious health threats. Past experience shows that a health emergency can also indirectly affect critical infrastructure, having a serious impact on social stability.

The 2024 Niinistö report [5], which focuses on general preparedness, is also to be mentioned, as it calls for a comprehensive, all-risk approach and highlights integrated civil-military planning, strong national resilience, and more effective EU-level coordination and tools, including civil protection. Likewise, the Preparedness Union Strategy [6], adopted in March 2025, sets out an all-risk, whole-of-government approach for forecasting, protecting critical systems, strengthening population preparedness, and coordinating UCPM and health-related measures. One of the key measures in this Strategy is the review and further development of the UCPM, which directly feeds into the reform proposal.

3. KEY AND SPECIFIC DIFFERENCES

The proposal introduces several central innovations: a cross-sectoral preparedness layer [6, p. 21] to strengthen prevention, preparedness, and response capacities across civil protection, health, and other policy areas; the establishment of a Crisis Coordination Hub [6, pp. 31-33] alongside the existing Emergency Response Coordination Centre (ERCC) to improve early warning, monitoring, and response to complex crises; and stronger EU-level arrangements for health-emergency preparedness and response, including support to risk assessment, anticipation, and medical countermeasures. Its impact assessment highlights faster response times, better cross-sectoral coordination, and more efficient use of EU funds through reduced overlap and greater synergies between civil protection and health-emergency instruments. The proposal is expected to increase the availability and accessibility of medical countermeasures in health crises, reinforce disaster resilience and crisis-response capacities in Member States and partner countries, and better align EU support with the changing climate- and conflict-related risk landscape.

Topic	Current UCPM	Renewed UCPM
Scope	Civil protection only (natural and human-induced disasters)	Civil protection and health-emergency preparedness/response combined under one all-hazards, cross-sectoral framework
Coordination and Response	ERCC coordinates civil-protection responses Some delegated-act powers Prevention, training, equipment pools (e.g. rescEU) focused on disasters	ERCC with Crisis Coordination Hub and links to HERA/ECDC/EMA No delegated acts More decisions in work programmes Cross-sectoral preparedness plus explicit health-rapid-response tools (surveillance, stockpiles, medical countermeasures)
Financing	Approximately 3.6 billion EUR for UCPM Separate EU-level health-preparedness tools (e.g. EU4Health) Health-related aid through separate programmes Cost-based and simplified cost options	Approximately 10.7 billion total Civil-protection and health-emergency funds merged into one instrument More use of financing is not linked to costs Weaker controls against double funding

1. Table Comparison of Some Key Aspects (made by the author)

1.1 Scope

The proposal focuses mainly on prevention and preparedness, gives relatively little weight to response activities, and does not clearly specify how it covers cross-sectoral crises. According to the European Court of Auditors (ECA) [7, p. 15] some of its indicators are vague (e.g. “critical items purchased” while critical items are not defined) or lack a baseline, and it is not always clear how to distinguish climate-related investments from those related to other types of disaster.

However, in their opinion it is understandable that the outlined regulation follows a broad, comprehensive approach, so it gradually introduces new concepts and addresses topics like civil-military preparedness and cooperation, budget matters, risk assessment and risk-management planning, rescEU, the ERCC, and preparedness and response to health emergencies.

Although the term “disaster” is defined quite broadly because of differing Member State understandings and is aligned with Decision 1313/2013/EU [3, article 4], the proposal also derives from this the concept of “crisis,” which [1, preamble 24] explicitly includes armed conflicts affecting one or more Member States. On civil-military preparedness and cooperation [1; preambles 24-25; article 5], the proposal stresses its necessity in crises and suggests, as a guiding idea, expanding capacities suitable for dual (civil-military) use, since existing infrastructures such as logistics and transport are shared among all stakeholders. Although the proposal states that the explicit inclusion of third countries and cross-sectoral preparedness can strengthen the EU’s ability to respond to global and complex crises, it also raises questions about whether expanding the scope this far is justified, especially in cases that the efficient management of EU-level tasks should remain top priority.

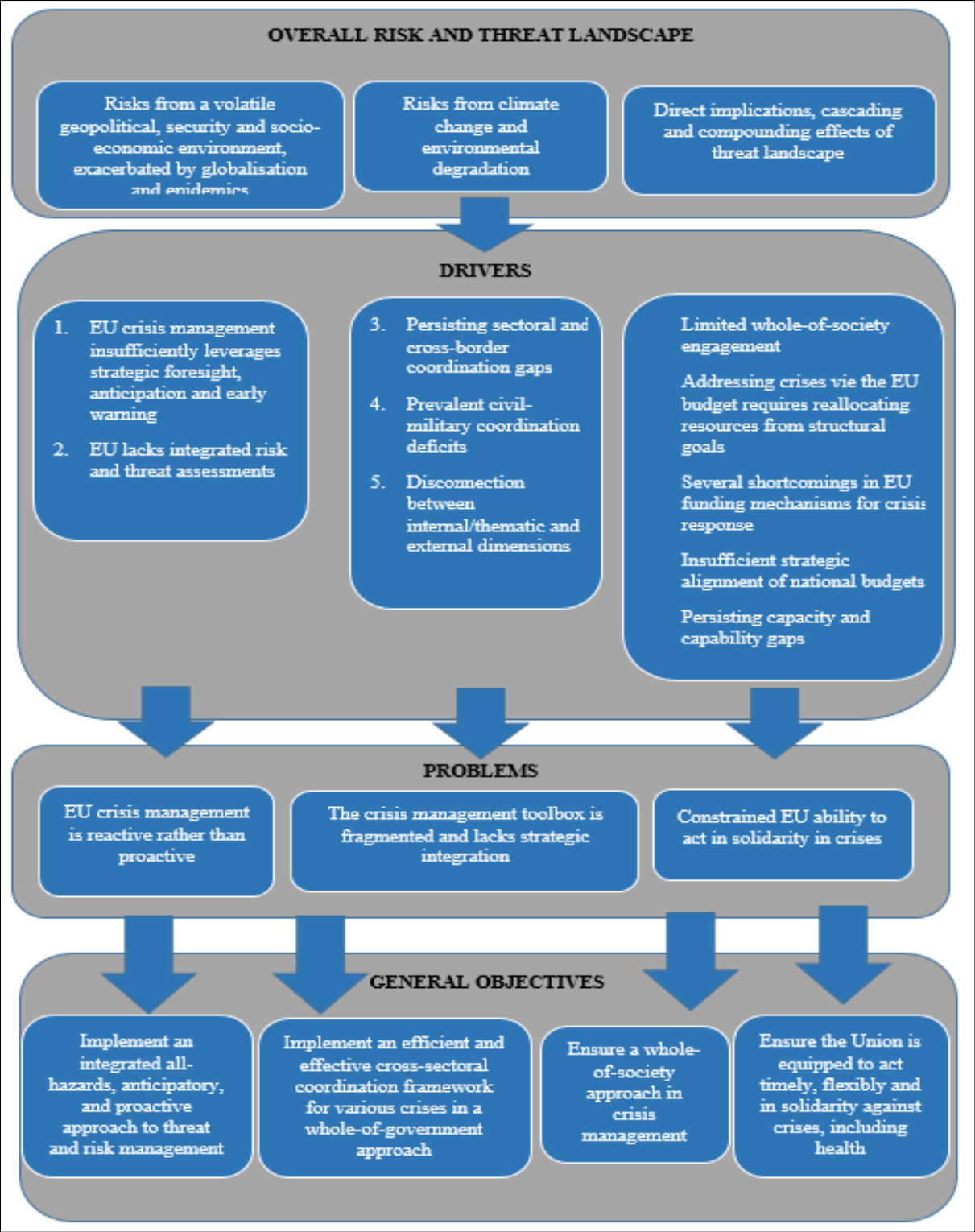
1.2 Coordination and Response

The new proposal is meant to support three main areas: civil protection (e.g. disaster-risk management, rescue resources, civil-military cooperation), health-emergency preparedness and response (including surveillance, detection of emerging threats, stockpiling and deployment of medical countermeasures, access to production capacities in crises), and cross-sectoral preparedness activities (joint exercises, training, technical assistance) to build whole-of-government and whole-of-society resilience. The ERCC will continue to coordinate the civil protection response, while a newly strengthened EU-wide health-emergency coordination structure (involving HERA, ECDC, EMA, and national authorities) will handle health-specific issues, and the proposal aims to make the links between these two systems clearer.

In the spirit of closer Union cooperation, a further innovation [1; preamble 10, 18, 19 and articles 14, 15, 16] is that Member States must, by the end of 2028 and every five years thereafter, submit to the Commission a summary of their national disaster-risk assessments and disaster-risk-management capacities – currently it is required only every three years – and that these summaries must now additionally include national response capacities, measures supporting the achievement of Union disaster-protection resilience objectives, and disaster-risk-management investment needs. According to the proposal, the role of rescEU [1; preambles 34–35 and 37–39, articles 21, 22] remains that of complementing national capacities and the capacities provided by Member States through the ECPP, ensuring effective and rapid response in assistance operations. As a new element, it emphasises the dual (civil-military) use of these capacities and allows the Commission, by decision, to lend or donate equipment and consumables. One of the most significant changes would concern the ERCC [1, article 25]: in the draft, an overarching crisis-coordination centre (the aforementioned crisis coordination hub) [1, preamble 23, 26–28; article 26] is to be set up on the basis of the ERCC, to strengthen coordination around the forecasting and management of cross-sectoral crises (potentially including the armed conflicts already mentioned), and this hub would be able to receive and process even classified data while staying in continuous contact with the Member States and the European External Action Service.

At the same time, the proposal does not lay down clear rules on how the UCPM and health components will coordinate with each other, or how the Crisis Coordination Hub and the ERCC will divide their roles, which raises the risk of confusion and inefficiency in cross-sectoral crises.

ECA recommends in its opinion that the Commission introduce minimum earmarking for prevention and preparedness, clearly splitting the financial envelope between civil protection and health emergencies; strengthen coordination by spelling out the responsibilities of the ERCC and the Crisis Coordination Hub, as well as those of civil protection and health actors (HERA, ECDC, EMA); and revise performance indicators so they better cover response activities, remove vagueness, set clear baselines, and explain how they connect across different intervention fields.

2. Picture The simplified display of problems, drivers, and general objectives (re-designed based on Annex 7 of the Impact Assessment; 6, Annex 7, pp. 92-93.)

1.3 Financing

The financial framework envisaged for implementing the proposal [1, article 6] is close to 10.7 billion EUR, roughly 3.5 times the budget for the current 2021–2027 period, and this amount is meant to cover health preparedness and cross-sectoral crisis management tasks in addition to existing civil protection activities. The annex lists eligible activities such as prevention, capacity building, preparedness, response, and (not clearly defined) cross-sectoral crisis management, so that civil protection and health preparedness are consolidated under a single financial envelope. As a consequence, DG ECHO expects an increase of about 15% in its staff in order to carry out the tasks linked to these eligible activities [1, p. 70].

The proposed envelope represents a major increase over the current combined budgets of the UCPM and EU4Health, yet the Commission does not present a detailed cost analysis that fully explains or justifies this level of funding. At the same time, there are no clear safeguards to prevent double financing [7, p. 9, 17] across several overlapping programmes, like UCPM, EU4Health, Competitiveness Fund, or Recovery and Resilience-type instruments. According to ECA, the proposal leaves unspecified the division of funds between civil protection and health emergencies, and also between prevention, preparedness and response unspecified as well, which leads to weakened transparency.

Although the new regulation brings civil protection and health-emergency funding under one overall framework, the ECA observed that this does not actually reduce the total number of instruments: health-emergency preparedness and response will still be financed through three different programmes, only re-arranged rather than merged. Making financing not linked to real costs, or based on simplified cost options, the default approach raises concerns about accountability, transparency and the traceability of funds, including the abovementioned higher risk of double funding and over-financing. It was noted as well that the wording on simultaneous funding from multiple programmes (Articles 8(1) and 11(5)) is ambiguous and could, in practice, allow more than 100% financing of the same action. The proposal does not explicitly confirm the Court's audit rights for third-country beneficiaries, which yet to be clarified. Therefore, there is a need for the Commission to define how EU added value is assessed to better justify the budget increase with a detailed cost analysis, tightened rules on eligibility and double funding, and to secure the Court's audit rights for both Member States and relevant third countries.

3. SUMMARY

The issues outlined above form the core of the COM(2025) 548 proposal for a regulation, published on 17 July 2025. The future, further development, and reform of the UCPM have already been on the agenda of the Council's PROCIV working party since the first half of 2023. In the course of these discussions, the debates have covered not only the content expansion of the legal instrument – such as broadening civil protection measures for natural and man-made disasters while also integrating civil protection and health emergencies – but also the question of the legal form itself (regulation instead of decision). Beyond this, the proposal calls for precise definitions of new concepts (i.e. armed conflicts as basis of cooperation), as well as coping with an enormous increase of the financial framework and the creation of a crisis-coordination centre – which raises the question of handling sensitive data, among others. The concept of an “EU added value” is not clearly defined in EU law, and the impact assessment does not show in concrete terms how the new UCPM framework will produce benefits that go beyond what Member States could achieve on their own [6, p. 29]. As ECA expressed in its opinion [7, p. 20], though the stated objectives mirror the 2025 EU Preparedness Strategy (all-hazards, whole-of-government, whole-of-society), they are not “SMART” (specific, measurable, achievable, relevant, time-bound).

Nevertheless, the ECA, in general, supports the Commission’s aim of an integrated and flexible framework for civil protection and health-emergency management while it stresses that the current wording is too vague and unspecified, which could lead to weakened financial control and transparency. It is expressed the notion of EU added value as well as performance indicators to measure effectiveness are to be assessed and established [8. pp. 7-8]. Against the background of recent years’ resilience- and preparedness-oriented narratives, the proposal is wide-ranging, cross-sectoral, and ambitious, but in places it remains vague or superficial, perhaps deliberately to leave room for debate. It is clear that the proposal will not be adopted in its present form, yet this does not appear to be the Commission’s main objective: the deeper aim seems to be the establishment of a cross-sectoral, overarching, and EU-focused perspective and practice that can deal as effectively as possible with an increasingly complex set of challenges in a community that values solidarity.

4. BIBLIOGRAPHY

- [1] European Commission, “Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the Union Civil Protection Mechanism and Union support for health emergency preparedness and response, and repealing Decision No 1313/2013/EU,” COM(2025) 548 final, Brussels, Jul. 16, 2025. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2025:548:FIN> (20. 03. 2026.)
- [2] European Union, “Consolidated versions of the Treaty on European Union and the Treaty on the Functioning of the European Union,” Official Journal of the European Union, C 326, Oct. 26, 2012. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:12012E/TXT> (20. 03. 2026.)
- [3] European Parliament and Council of the European Union, Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union, L 347, Dec. 20, 2013. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj/eng> (20. 03. 2026.)
- [4] European Parliament and Council of the European Union, Regulation (EU) 2019/420 of 13 March 2019 amending Decision No 1313/2013/EU on a Union Civil Protection Mechanism, Official Journal of the European Union, L 77 I, Mar. 20, 2019. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2019/420/oj/eng> (20. 03. 2026.)
- [5] S. Niinistö, Safer Together – Strengthening Europe’s Civilian and Military Preparedness and Readiness, Brussels: European Commission, Oct. 30, 2024. [Online]. Available: https://commission.europa.eu/document/5bb2881f-9e29-42f2-8b77-8739b19d047c_en (25. 03. 2026.)
- [6] European Commission and High Representative of the Union for Foreign Affairs and Security Policy, European Preparedness Union Strategy, Joint Communication JOIN(2025) 130 final, Brussels, 2025. [Online]. Available: <https://webgate.ec.europa.eu/circabc-ewpp/d/d/workspace/SpacesStore/b81316ab-a513-49a1-b520-b6a6e0de6986/file.bin> (25. 03. 2026.)
- [7] European Commission, “Commission staff working document,” EUR-Lex, 2025. [Online]. Available: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52025SC0545> (25. 03. 2026.)
- [8] European Court of Auditors, “Opinion 06/2026 concerning the proposal for a regulation of the European Parliament and of the Council on the Union Civil Protection Mechanism and Union support for health emergency preparedness and response, repealing Decision No 1313/2013/EU (Union Civil Protection Mechanism) (COM(2025) 548 final),” 2026. [Online]. Available: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/OP-2026-06/OP-2026-06_EN.pdf (23. 03. 2026.)

VÉDELEM
Tudomány

A KATASZTRÓFAVÉDELEM
ONLINE SZAKMAI,
TUDOMÁNYOS FOLYÓIRATA